

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย

ดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ACADEMIC LEADERSHIP OF TEACHERS IN MARYVIT AFFILIATED SCHOOLS

DOUNGCHAI SUKPANTHAWORN

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
BURAPHA UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางาน
นิพนธ์ของ ดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุณณิษฐา มาเชค)

..... ประธาน

(ดร.ภัทรารุช รีกกลิ่น)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุณณิษฐา มาเชค)

..... กรรมการ

(ดร.ณัฐฉณ พุเตี๋มวงค์)

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สฎายุ ธีระวงษ์ตระกูล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ็งเอี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

65920444: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ครู

ดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร : การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย.

(ACADEMIC LEADERSHIP OF TEACHERS IN MARYVIT AFFILIATED SCHOOLS) คณะกรรมการ

ควบคุมงานนิพนธ์: สุเมธ งามกนก, ปร.ด., ปุณณัฐธามาเชค, ปร.ด. ปี พ.ศ. 2568.

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และรวบรวม ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำนวน 248 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทยเป็นเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้: ครูควรเข้าใจบริบททางการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองผู้เรียนและส่งเสริมทักษะแห่งอนาคต โดยบูรณาการเทคโนโลยี ดิจิทัล ทักษะคิดวิเคราะห์ และการสื่อสาร พร้อมส่งเสริมการผลิตสื่อ การมีส่วนร่วมในกระบวนการหลักสูตร การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาองค์ความรู้ผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างยั่งยืน 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน: ครูควรพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนผ่านการเป็นแบบอย่าง การฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และการส่งเสริม Growth Mindset โดยจัดทำ IEP ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะคุณค่า และจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง พร้อมประเมินรายบุคคลทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู: การพัฒนาครูควรมุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม สัมมนา และ PLC ส่งเสริมการสะท้อนตนเอง การสร้างเครือข่าย ภาวะผู้นำภายใน การวิจัยในชั้นเรียน การเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการพัฒนาทักษะดิจิทัล เพื่อยกระดับวิชาชีพและสร้างครูต้นแบบอย่างยั่งยืน

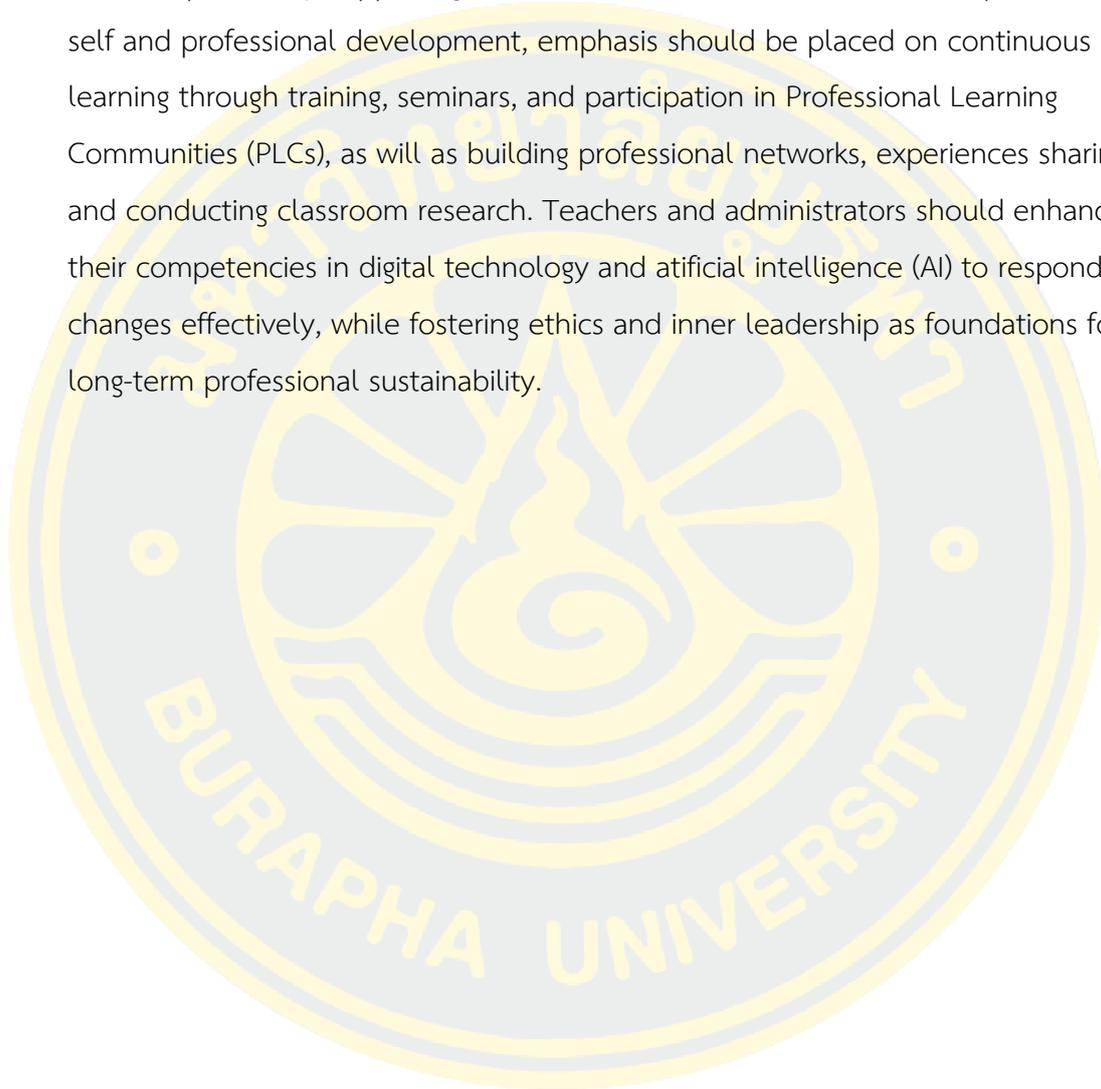
65920444: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: Academic Leadership, Teachers

DOUNGCHAI SUKPANTHAWORN : ACADEMIC LEADERSHIP OF TEACHERS IN MARYVIT AFFILIATED SCHOOLS. ADVISORY COMMITTEE: SUMETH NGAMKANOK, Ph.D. PUNNITHTHA MRAZEK, Ph.D. 2025.

The objectives of this research were to study, compare, and collect suggestions on academic leadership of teachers in Maryvit affiliated schools, classified by gender, educational background, and work experience. The sample group consisted of 248 teachers from Maryvit affiliated schools, selected using the stratified random sampling method with the branches of Maryvit schools as the sampling criteria. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability coefficient of .94. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and content analysis. The findings revealed that 1) the level of academic leadership of teachers in Maryvit affiliated schools, both overall and in each aspect, was at the highest level. When considering each aspect, ranked from the highest to the lowest mean, they were: (1) self and professional development, (2) student development, and (3) curriculum administration and instructional management. 2) Comparison of academic leadership levels went classified by gender, educational background, and work experience, showed no statistically significant differences in the overall or in each aspect. 3) Key recommendations for enhancing teachers' academic leadership include the following: curriculum and instructional management should be context-based, with modernized curricula that emphasize life skills and learning via digital technology. Continuous teacher participation in curriculum design, communication, and evaluation should be promoted to ensure academic sustainability. Student development should focus on building life skills through practical application and good role models, promoting analytical thinking and structured value discernment, and enhancing individual potential through the development of a Growth Mindset and the use of

Individualized Education Plans (IEPs) based on targeted assessment data. Teachers and administrators should organize integrated learning activities such as project-based learning and volunteer services to promote ethics, digital literacy, and global citizenship, thereby supporting holistic and sustainable student development. For self and professional development, emphasis should be placed on continuous learning through training, seminars, and participation in Professional Learning Communities (PLCs), as well as building professional networks, experiences sharing, and conducting classroom research. Teachers and administrators should enhance their competencies in digital technology and artificial intelligence (AI) to respond to changes effectively, while fostering ethics and inner leadership as foundations for long-term professional sustainability.

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาและการสนับสนุนอันทรงคุณค่าจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุณณัฐฐา มาเชค อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.ภัทรารุช รักกลิ่น ประธานกรรมการสอบงานนิพนธ์ และ ดร.ณัฐฉณ พุเต็มวงศ์ กรรมการสอบงานนิพนธ์ ซึ่งได้เมตตาให้ข้อเสนอแนะแนวคิดทางวิชาการ รวมถึงช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาเนื้อหาของนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพในครั้งนี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พนัส จันทร์ศรีทอง ดร.ญาณิกา ลุนราศรี และ ดร.อมรรัตน์ ศรีพอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเครื่องมือไปใช้ในการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมารีวิทยและคณะครูทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวที่เป็นพลังใจอันสำคัญ เพื่อนครู เพื่อนนิสิตร่วมรุ่น รุ่นพี่ในสาขาการบริหารการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และส่งกำลังใจมาโดยตลอด ซึ่งล้วนเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการศึกษาวิจัยจนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์อันล้ำค่าแก่ผู้วิจัย ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผู้วิจัยขอโน้มมอบผลงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องสักการะแด่บุพการี คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งที่ได้กล่าวนามและมีได้กล่าวนามในที่นี้

ดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในเครือมารีวิทย์.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู.....	17

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
บทที่ 3	68
วิธีดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 4	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
บทที่ 5	91
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผลการวิจัย.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	113
ภาคผนวก ก	114

ภาคผนวก ข	126
ภาคผนวก ค	132
ภาคผนวก ง.....	136
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ แยกตามสาขาโรงเรียน	10
ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2566	11
ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย O-NET ม.3 ปีการศึกษา 2566	11
ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจากการศึกษาของ นักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ	33
ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	40
ตารางที่ 6 องค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้	50
ตารางที่ 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามสาขาโรงเรียนใน เครือข่ายมารีวิทย์.....	68
ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ	77
ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	77
ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	77
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ โดยรวมและรายด้าน	78
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ	79
ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ	80
ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่าย โรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู โดยรวมและรายข้อ	81

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามเพศ	82
ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามเพศ.....	83
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	83
ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา	84
ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน	84
ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามประการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว.....	85
ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ	86
ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ	137

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"การศึกษา" ถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบุคคลทุกคน เพราะ การศึกษาช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในหลายมิติ ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 หน้า 3) การศึกษาจึงถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลที่ต้องการพัฒนาทักษะด้านการติดต่อสื่อสารมีจำเป็นที่ จะต้องศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารรวมถึงภาษาต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ในส่วนของประเทศไทยก็ให้ ความสำคัญกับการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ยังคงมีประเด็นหลายด้านที่ต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา โดยเฉพาะคุณภาพของการศึกษาซึ่งยังมีปัญหาหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 หน้า 12-16)

นอกจากนี้ การเข้าสู่ยุคของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้โลกเชื่อมโยงกันอย่างไร้พรมแดน เกิด การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทั้งในด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม เศรษฐกิจ รวมถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การศึกษาไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก จนทำให้ระบบการศึกษายังคงมีปัญหาในหลากหลาย ด้าน เช่น มาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ ข้อบกพร่องของระบบการศึกษาและการพัฒนา บุคลากร รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ขาดความคล่องตัวและมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและ ความเสมอภาคทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 5-13)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดกรอบการจัดการศึกษาว่า "การจัดการศึกษาต้องมุ่ง พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" ในมาตรา 22 ยังได้กำหนด หลักการจัดการศึกษาที่ว่า "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการ เรียนรู้ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ" (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, พ.ศ. 2542, 2545, 2553)

ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังของชาติ ผู้ที่มีบทบาท สำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษามากที่สุดคือผู้สอนหรือครู โดยครูเป็นผู้มีบทบาทในการให้ การศึกษาที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน ดังนั้นครูควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มี คุณภาพและได้มาตรฐานที่เหมาะสม หนึ่งในบทบาทที่สำคัญของครูคือบทบาททางด้านภาวะผู้นำทาง วิชาการ ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริงจะช่วยเสริมสร้างและผลักดันให้การจัดการศึกษามี คุณภาพ และเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตาม ที่หวัง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563 หน้า 22-26)

ภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่เฉพาะกับผู้บริหาร สถานศึกษาเท่านั้นที่จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ แต่ยังมีมีความสำคัญต่อครูผู้สอนด้วยภาวะผู้นำ ทางวิชาการมีบทบาทในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบและจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการบริหารจัดการที่มีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครูในยุคปัจจุบันภายใต้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในด้านสมรรถนะของครู ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สมรรถนะของครูที่ได้รับการพัฒนาตามกรอบการพัฒนาสมรรถนะจะประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 ด้าน และสมรรถนะประจำสายงาน 6 ด้าน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

บทบาทของครูในยุคปัจจุบันไม่เพียงแต่การถ่ายทอดความรู้ แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ (Hulman, 1987 pp.1-22) ครูต้องมีความสามารถในการชี้แนะ สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้ครูจำเป็นต้องปรับตัวเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ การใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนในยุคนี้ควรมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกรับรู้ ประสานความรู้ให้เข้าถึงผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (แสงสุรีย์ ทองขาว, 2566 หน้า 134) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายและจิตใจจึงถือเป็นภารกิจสำคัญที่ครูต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

คุณภาพของครูจึงเป็นตัวบ่งชี้หลักของคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ความคิด และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการดำรงชีวิตในสังคม (McKinsey, 2007) เมื่อครูมีสมรรถนะที่สูง ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพด้วย ดังนั้นการมีครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยครูสามารถนำความรู้ แนวคิดและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในปัจจุบันต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม การประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสร้างนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา คุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ เช่น ความเป็นพลเมืองดี ความเคารพในความหลากหลาย และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขเป็นเป้าหมายสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันปลูกฝัง ครูในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การศึกษาเชิงคุณภาพจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าในทุกมิติ

จากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินในการศึกษา 2566 จากข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ (พทยา สัตหีบ และบ่อวิน) ในวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่แตกต่างกันไป

โดยมีการเพิ่มและลดคะแนนตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมารีวิทย (พทยา) ได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 2.88 คะแนน ภาษาอังกฤษ 11.43 คะแนน ลดลงในวิชาภาษาไทย -2.88 คะแนน และคณิตศาสตร์ 1.26 คะแนน โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 12.52 คะแนน, ภาษาอังกฤษ 1.03 คะแนน ภาษาไทย 14.27 คะแนน และคณิตศาสตร์ 7.05 คะแนน โรงเรียนมารีวิทยบ่อวินได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 5.17 คะแนน, ภาษาอังกฤษ -2.01 คะแนน ภาษาไทย 12.33 คะแนน และคณิตศาสตร์ 3.81 คะแนน 2) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในเครือมารีวิทย (พทยา สัตหีบ และบ่อวิน) แสดงผลการเพิ่มและลดคะแนนในวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมารีวิทย (พทยา) ได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 4.82 คะแนน ภาษาอังกฤษ 1.36 คะแนน ภาษาไทย 5.37 คะแนน และคณิตศาสตร์ 3.07 คะแนน โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 1.85 คะแนน ภาษาอังกฤษ 2.55 คะแนน ภาษาไทย 5.53 คะแนน และคณิตศาสตร์ 4.68 คะแนน โรงเรียนมารีวิทยบ่อวินได้คะแนนเพิ่มขึ้นในวิชาวิทยาศาสตร์ 2.36 คะแนน ภาษาอังกฤษ 1.61 คะแนน ลดลงในวิชาภาษาไทย -2.88 คะแนน และคณิตศาสตร์ -3.08 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2566)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในบางวิชามีคะแนนที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การเปรียบเทียบผลการประเมินในแต่ละรายวิชาของแต่ละระดับชั้นแสดงให้เห็นว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนยังคงมีความแตกต่างกันตาม แต่ละวิชาและแต่ละห้องเรียน แม้ว่าครูผู้สอนทุกคนจะปฏิบัติตามแผนการสอนที่ได้จัดทำขึ้นร่วมกันในช่วงเริ่มต้นปี การศึกษาก็ตาม แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพและปัญหาที่พบ ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน เมื่อครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยสามารถพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการได้มากขึ้น ครูจะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปปรับใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย

คำถามในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยอยู่ในระดับใด

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยัจำนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

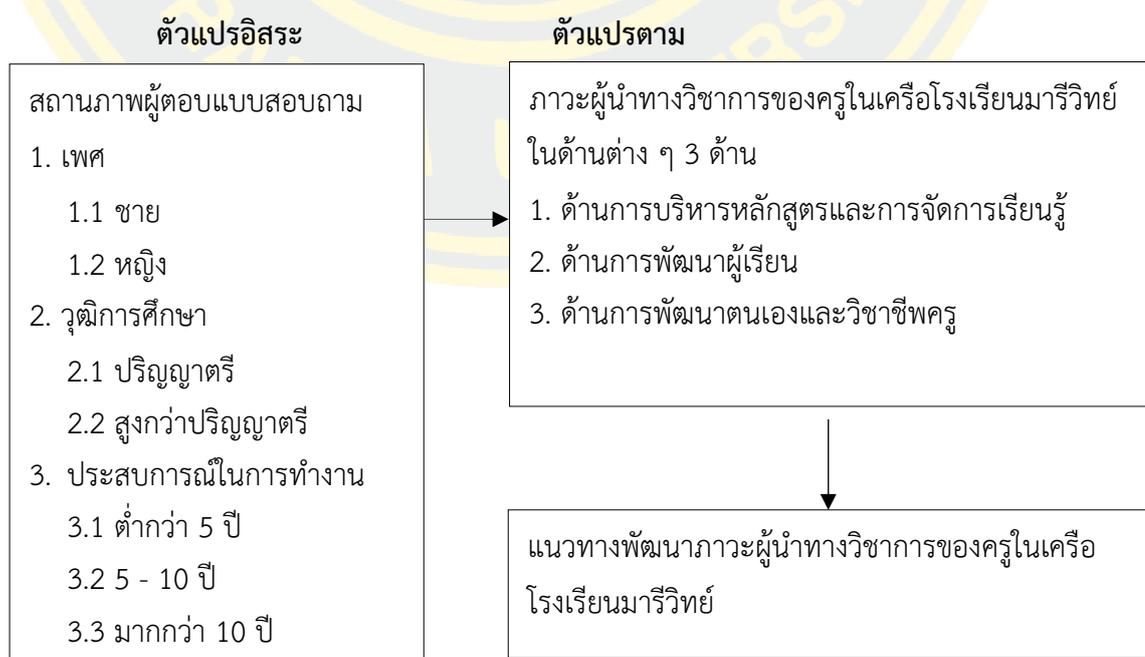
3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยัจำนกตามเป็นอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยัจำนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยัจำนกตาม โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จากนักวิชาการและนักวิจัย จำนวน 27 ท่าน ได้แก่ สพลฐ. (2553), พจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556), สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558), อรพิน โพธิ์จาด (2559), อธิสร สุธีธร (2559), ไชยา ภาวะบุตร (2560), เกตุอัมพร มียิ่ง (2560), นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561), กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561), วิเชียร กันหาจันทร์ (2561), กัญญารัตน์ แรกรุ่ง (2562), จรุงกลิน มาตาชาติ (2562), กัญญาพัชร คำสะอาด (2563), เรวดี มนตรีพิลา (2563), อิศระ ขอนบุรี (2563), สุขชาติ พันธุ์ก้อม (2563), หลุชนันท์ แสนกันยา (2565), ปวีณา บุทธิจักร (2564), ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564), สุชิน ประสานพันธ์ (2564), จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565), มนตรี จิตจักร (2566), Krug (1992), Hallinger & Heck (1996), Bossert (1988), York - Bar & Duke (2004), NIE (2011) จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งสามารถแสดงได้ดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย้อยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพของครูให้สอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายของโรงเรียน
2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายแก่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางและกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยศึกษาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของนักการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ สพฐ. (2553), พจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556), สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558), อรพิน โพธิ์จาด (2559), อีรธร สุธีธร (2559), ไชยา ภาวะบุตร (2560), เกตุอัมพร มียิ่ง (2560), นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561), กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561), วิเชียร กันหาจันทร์ (2561), กัญญารัตน์ แรกรุ่น (2562), จริญญาถิ่น มาตาชาติ (2562), กัญญาพัชร คำสะอาด (2563), เรวดี มนตรีพิลา (2563), อิสระ ขอนบุรี (2563), สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563), หลุขนันท์ แสนกันยา (2565), ปวีณา บุทธิจักร (2564), ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564), สุขิน ประสานพันธ์ (2564), จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565), มนตรี จิตจักร (2566), Krug (1992), Hallinger & Heck (1996), Bossert (1988), York - Bar & Duke (2004), NIE (2011) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ
 - 2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย ครูโรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทยระยอง จำนวน 679 คน (ข้อมูลจากฝ่าย HR ของเครือโรงเรียนมารีวิทย ณ วันที่ 12 ธันวาคม 2567)
 - 2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย ครูโรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทยระยอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย ครูโรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทยระยอง จำนวน 248 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทยเป็นเกณฑ์

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการเครือโรงเรียนมารีวิทย์ รวมทั้งสิ้น 5 คน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ ครูโรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ปอวิน และครูโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง ดังต่อไปนี้

3.1.1 เพศ

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 วุฒิการศึกษา

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การทำงาน

3.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.3.2 5 - 10 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 10 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพการสอน รวมถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำนี้ไม่เพียงช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน แต่ยังพัฒนาศักยภาพของครูและผู้เรียนให้สอดคล้องกับยุคสมัย อันนำไปสู่ความก้าวหน้าทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหลักสูตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ พร้อมการออกแบบประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนยังเน้นการวางแผนและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนและสังคม

1.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางสังคม ดูแลสุขภาพ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานและการแก้ปัญหา

จริง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีช่วยตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ครูต้องมีภาวะผู้นำและมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงใน สภาพแวดล้อมทางการศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยครูต้องเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และประสบการณ์ พร้อมนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ให้ สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อีกทั้งมีบทบาทส่งเสริมเพื่อนร่วมงานและพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาครูผ่านการฝึกอบรม การนิเทศ การใช้เทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างยั่งยืน

2. ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ หมายถึง ครูสัญชาติไทยที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในเครือ โรงเรียนมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ ครูโรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ ครูโรงเรียนมารี วิทย์บ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง

3. เพศ หมายถึง เพศของครูสัญชาติไทย ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ ครูโรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน และครู โรงเรียนมารีวิทย์ระยอง

4. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูสัญชาติไทยที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน เครือโรงเรียนมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ ครูโรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ ครูโรงเรียน มารีวิทย์บ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.1 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

4.2 วุฒิการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงานของครูสัญชาติไทยที่ ปฏิบัติหน้าที่สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ ครูโรงเรียนมารีวิทย์ สัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน และครูโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง ตั้งแต่วันแรกของการปฏิบัติงาน จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

5.1 น้อยกว่า 5 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี

5.2 5 - 10 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี

5.3 มากกว่า 10 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

6. โรงเรียนในเครือมารีวิทย์ หมายถึง โรงเรียนคาทอลิกประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

7. สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ หมายถึง โรงเรียนมารีวิทย์ โรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ โรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียนในเครือมารีวิทย
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 2.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
 - 3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
 - 3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
 - 3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
 - 4.1 เพศ
 - 4.2 วุฒิการศึกษา
 - 4.3 ประสบการณ์ในการทำงาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในเครือมารีวิทย

โรงเรียนในเครือมารีวิทยเป็นโรงเรียนคาทอลิกประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปัจจุบันโรงเรียนในเครือ มารีวิทยมีทั้งหมด 4 สาขา ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน สำหรับโรงเรียนมารีวิทยระยอง เปิดการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2566 เป็นปีการศึกษาแรก โรงเรียนในเครือมารีวิทย ก่อตั้งขึ้นภายใต้เจตนารมณ์ของนายชวน กิติเกียรติศักดิ์ ผู้รับใบอนุญาตที่มุ่งหวังจะพัฒนาเยาวชนของประเทศให้เป็นคนดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย

โรงเรียนมารีวิทย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2534 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งเลขที่ 137/44 หมู่ 2 ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150 โทรศัพท์ 038-222477 โทรสาร 038-221927, E-mail: pattaya@maryvit.ac.th Website : www.maryvit.ac.th มีนายชวน กิติเกียรติศักดิ์ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และดร.ศิรินา โปยประโคน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนมารีวิทยาสัตหีบ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2538 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งเลขที่ 23/1 หมู่ 7 ถนนสุขุมวิท ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20180 โทรศัพท์ 038-436465, 089-2456270 E-mail sattahip@maryvit.ac.th โดยมี ดร.สติเวน ชนะ กิติเกียรติศักดิ์ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และนางสาวอมรรัตน์ ศิริพงษ์ปรีชา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2553 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตั้งเลขที่ 301 หมู่ 3 ตำบลบ่อวิน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20230 โทรศัพท์หมายเลข 038-350605-9, 084-7841100, <http://bowin.maryvit.ac.th> โดยมี นายไมเคิล ชินินทร์ กิติเกียรติศักดิ์ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และ ดร.อมรรัตน์ ศรีพอเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนมารีวิทยระยอง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2566 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ตั้งเลขที่ 186 หมู่ 1 ถนน 3191 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง 21180 โทรศัพท์หมายเลข 083-0535000 E-mail: rayong@mvschool.ac.th Website: www.maryvit.ac.th โดยมี ดร.สติเวน ชนะ กิติเกียรติศักดิ์ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาต และนางพัชรา ลายประดิษฐ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

ปัจจุบันทางโรงเรียนในเครือมารีวิทยทั้ง 4 สาขา บริหารงานโดย นายชวัน กิติเกียรติศักดิ์ ผู้ก่อตั้งเครือโรงเรียนมารีวิทย ดร.สติเวน ชนะ กิติเกียรติศักดิ์ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารโรงเรียนเครือมารีวิทย นายไมเคิล ชินินทร์ กิติเกียรติศักดิ์ ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการบริหารโรงเรียนเครือมารีวิทย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ ปรับปรุงและพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนยึดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อฝึกผู้เรียนให้มีมารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม จนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม สมกับที่ผู้ปกครองได้มอบความไว้วางใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน

ค่านิยมองค์กร ONE MARYVIT

O = Ownership รักในองค์กร มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าขององค์กร และภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรรักษาผลประโยชน์ขององค์กร มุ่งทำงานเพื่อองค์กรผลักดันองค์กรไปให้ถึงจุดหมาย

N = Network and Communication มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเครือข่าย ยึดแน่นต่อกันและกัน กล่าวคำทักทายซึ่งกันและกันเมื่อพบหน้ากันทุกครั้ง มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความร่วมมือแก่คนในองค์กรที่มาติดต่อเป็นอย่างดี และยิ้มแย้มแจ่มใสต่อผู้มาใช้บริการ

E = Enthusiasm กระฉับกระเฉงและกระตือรือร้น การทำงานอย่างเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคด้วยความเต็มใจจริงใจและสม่ำเสมอ พร้อมเรียนรู้ปรับปรุงเพื่อยกระดับคุณภาพการทำงานให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ

M = Morality and Integrity มีศีลธรรมและมีความซื่อสัตย์ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งมั่นในความถูกต้อง ถือมั่นในกรอบของจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ไม่บิดเบือนเพื่อประโยชน์ผู้ใด

A = Accountability จิตสำนึกรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และงานที่ต้องมีส่วนร่วมต่าง ๆ ความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่และต่อสังคม

R = Responsibility for Society รับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Y = Yield ทำงานมุ่งผลสำเร็จ มีไหวพริบและปฏิภาณปรับปรุงการทำงานของตัวเองอย่างสม่ำเสมอ ช่วยกันทำงานอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องพัฒนาการทำงานอย่างมีระบบ

V = Voluntariness สมัยครใจและเต็มใจให้บริการ เต็มใจและยินดีให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้องด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ

I = Innovation ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจกัน ความเพียรพยายาม อดทน และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกินความคาดหมาย

T = Teamwork ทำงานเป็นทีม ระดมความคิดในการแก้ปัญหาาร่วมกัน พัฒนางานร่วมกัน มีความสามัคคีประสานงานกัน ร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 จำนวนของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ แยกตามสาขาโรงเรียน

สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย์	จำนวนครูปัจจุบัน (คน)			
	ครู	ครูต่างชาติ	บุคลากรทางการศึกษา	รวม
โรงเรียนมารีวิทย์	198	67	17	282
โรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ	133	46	22	201
โรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน	254	72	27	353
โรงเรียนมารีวิทย์ระยอง	94	51	16	161
รวม	679	236	82	997

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่าย HR เครือโรงเรียนมารีวิทย์ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2567

โรงเรียนในเครือมารีวิทย์ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนในเครือมารีวิทย์ ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สรุปผลการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ด้านคุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2566 ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในเครือมหาวิทยาลัยทั้ง 3 สาขา ในแต่ละรายวิชา มีคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ ดังข้อมูล ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย O-NET ป.6 ปีการศึกษา 2566

วิชา	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย				หมายเหตุ
		ระดับประเทศ	ระดับสังกัด	ระดับจังหวัด	ระดับโรงเรียน	
ภาษาไทย	พัทยา	53.89	56.48	57.11	66.22	
	สัตหีบ	53.89	56.48	57.11	76.56	
	บ่อวิน	53.89	56.48	57.11	64.65	
คณิตศาสตร์	พัทยา	28.06	32.19	30.44	38.20	
	สัตหีบ	28.06	32.19	30.44	49.02	
	บ่อวิน	28.06	32.19	30.44	40.07	
วิทยาศาสตร์	พัทยา	39.34	43.04	42.03	51.90	
	สัตหีบ	39.34	43.04	42.03	54.83	
	บ่อวิน	39.34	43.04	42.03	50.38	
ภาษาอังกฤษ	พัทยา	37.62	47.90	45.27	76.27	
	สัตหีบ	37.62	47.90	45.27	80.76	
	บ่อวิน	37.62	47.90	45.27	66.20	

ที่มา : ปรับปรุงจากระบบประกาศและรายงานผลสอบโอเน็ต ของ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย O-NET ม.3 ปีการศึกษา 2566

วิชา	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย				หมายเหตุ
		ระดับประเทศ	ระดับสังกัด	ระดับจังหวัด	ระดับโรงเรียน	
ภาษาไทย	พัทยา	52.95	50.72	57.84	72.13	
	สัตหีบ	52.95	50.72	57.84	71.28	
	บ่อวิน	52.95	50.72	57.84	66.30	
คณิตศาสตร์	พัทยา	24.39	23.92	26.40	35.59	
	สัตหีบ	24.39	23.92	26.40	37.99	
	บ่อวิน	24.39	23.92	26.40	29.60	
วิทยาศาสตร์	พัทยา	33.32	32.68	35.15	42.21	
	สัตหีบ	33.32	32.68	35.15	43.98	
	บ่อวิน	33.32	32.68	35.15	39.42	

วิชา	โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย				หมายเหตุ
		ระดับประเทศ	ระดับสังกัด	ระดับจังหวัด	ระดับโรงเรียน	
ภาษาอังกฤษ	พัทยา	32.05	34.22	36.80	59.90	
	สัตหีบ	32.05	34.22	36.80	59.24	
	บ่อวิน	32.05	34.22	36.80	50.97	

ที่มา : ปรับปรุงจากระบบประกาศและรายงานผลสอบโอเน็ต ของ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

นโยบายโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2567

วิสัยทัศน์

ภายในปี พ.ศ. 2569 โรงเรียนในเครือมารีวิทย์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการเรียนรู้ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ก้าวทันเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านคุณธรรม ด้านความปลอดภัย และด้านเทคโนโลยี
2. ส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย ใฝ่คุณธรรม มีจิตสาธารณะ รู้จักการให้และการแบ่งปัน มีความรักและรู้จักเสียสละ
3. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร Global English Studies (GES) โดยเน้นจัดกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมในสังคมยุคปัจจุบัน
4. พัฒนาระบบบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาสื่อนวัตกรรม สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่ต่อการพัฒนาผู้เรียน
6. พัฒนาครู บุคลากรและสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและจิตที่ดี
3. ผู้เรียนได้รับความปลอดภัย รู้จักดูแลตนเองและผู้อื่น
4. ผู้เรียนมีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีนในการสื่อสารเหมาะสมตามวัย
6. ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ใฝ่คุณธรรม มีจิตสาธารณะ รู้จักการให้ และการแบ่งปัน มีความรักและรู้จักเสียสละ
7. สถานศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร Global English studies (GES)

8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต

9. สถานศึกษามีระบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

10. สถานศึกษามีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

11. สถานศึกษาให้การสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมให้ตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการศึกษา

12. ปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อรองรับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีคุณธรรมจริยธรรมตามอัตลักษณ์เครือข่ายทอติก มีสุขภาวะที่ดีและความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตร Global English Studies (GES) โดยมุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษควบคู่ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด

สรุปได้ว่า นโยบายโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการปรับตัวด้านเทคโนโลยี ผ่านพันธกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ วิชาการ สุขภาพ คุณธรรม ความปลอดภัย และเทคโนโลยี เป้าหมายสำคัญคือการเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนให้มีความสามารถด้านภาษา การใช้เทคโนโลยี และการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยและมีคุณค่า กลยุทธ์หลักครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร GES การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ความหมายภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำนั้นควรมีอยู่ในตัวผู้นำทุกคน บุคคลอื่นจึงเกิดความเชื่อมั่น ยอมรับ และศรัทธา มอบหมาย แต่งตั้ง หรือเลือกในความเป็นผู้นำ ช่วยประสานให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานตามแผนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งได้มีผู้ที่ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลากหลายท่าน ดังนี้

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 25) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้อิทธิพลของผู้นำต่อผู้ตาม ผ่านกระบวนการโน้มน้าวใจ การสร้างค่านิยมและความเชื่อที่ส่งเสริมให้เกิดความคล้อยตาม เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำยังครอบคลุมถึงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์ภายในองค์กร เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายที่องค์กรมุ่งหวัง

ปรียาภรณ์ เรื่องเจริญ (2560, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถที่ผู้นำใช้เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของกลุ่ม โดยแสดงบทบาทในการชักจูงและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินดีและมั่นใจในการร่วมมือปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มนัส ทวีกัน (2561, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลและศิลปะในการชักจูงและจูงใจบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วิเชียร กันหาจันทร์ (2561, หน้า 11) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถที่สะท้อนออกมาในลักษณะของพฤติกรรม ที่ช่วยให้ผู้อื่นยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเชื่อมั่น และศรัทธาโดยเต็มใจ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ยังส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยรวมของงาน

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว (2562, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีอิทธิพลใช้ในการชักนำและโน้มน้าวผู้อื่น โดยผ่านการจูงใจและสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งช่วยกระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มคนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีแรงบันดาลใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการด้วยการสร้างความร่วมมือและความสมานฉันท์ในองค์กร เพื่อให้สามารถนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563, หน้า 20) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการหรือสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่อการชักจูงและโน้มน้าวใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ บุคคลดังกล่าวถือเป็นศูนย์รวมของทีมงาน และสามารถกระตุ้นให้ทีมงานดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรได้สำเร็จตามที่กำหนดไว้

สรายุทธ สิมมาจันทร์ (2563, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการใช้ศิลปะและแรงจูงใจ รวมถึงอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาเพื่อกระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มงานดำเนินงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้กระบวนการสื่อสารในการสร้างความร่วมมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

รชยา เรือนสอน (2564, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ใช้อิทธิพลในการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม โดยการชักชวนหรือจูงใจให้ผู้ตามมีความต้องการที่จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, หน้า 25) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการนำหรือการมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมของกลุ่ม โดยผู้นำจะผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้บุคคลอื่นทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การใช้ทั้งอำนาจโดยตรงและอ้อม รวมถึงอิทธิพลที่มีต่อกลุ่มสมาชิก ทำให้พวกเขาปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ ซึ่งเป็น

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามที่ผู้นำใช้ในการกำหนดทิศทางและผลักดันให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ทรงวุฒิ มงคลดี (2565, หน้า 9) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการถ่ายทอดคุณค่าและศักยภาพของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจและมั่นใจในตนเอง เพื่อให้เกิดกระบวนการเตรียมการ สั่งการ หรืออำนาจการ รวมทั้งการใช้อิทธิพลเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งกระบวนการเตรียมการดังกล่าวประกอบด้วยการจูงใจผู้ร่วมงาน การติดต่อสื่อสาร การคาดการณ์ล่วงหน้า การเตรียมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในองค์กร เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จร่วมกัน

จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีอำนาจเหนือผู้อื่น หรือเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลในการปฏิสัมพันธ์ โดยการจูงใจ โน้มน้าว ชี้แนะ และสั่งการ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจและมุ่งมั่นในอุดมการณ์ขององค์กร ซึ่งจะนำไปสู่การยินยอมปฏิบัติตามเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร

พัชรา เพ็ชรดี (2566, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการนำหรือการมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของกลุ่มอย่างสร้างสรรค์ โดยเป็นการผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำ ที่ช่วยกระตุ้นและจูงใจบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการมีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ภาวะผู้นำยังถือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งผู้นำใช้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่ม และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

ปฐมพร ชาตะรักษ์ (2567, หน้า 15) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของผู้นำในการบริหารจัดการและจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ภาวะผู้นำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี สร้างความเชื่อมั่น และใช้ทั้งอำนาจทางตรงและทางอ้อมในการให้บุคคลปฏิบัติตามที่ต้องการ การใช้อิทธิพลในการสั่งการให้ผู้อื่นทำตามด้วยความเต็มใจ ถือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งผู้นำใช้การกำหนดทิศทางและอิทธิพลเพื่อให้กลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ดวงชีพ กันทะลือ (2567, หน้า 147) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาและนำผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะต้องมีความสามารถในการคิดอย่างชาญฉลาด มีความสร้างสรรค์ และมีอิทธิพลต่อองค์กร พร้อมทั้งมีการฝึกฝนด้านการบริหาร การกล้าตัดสินใจเพื่อความถูกต้อง รวมถึงการมีความกล้าในการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กรและสนับสนุนบุคคลอื่นให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

Yukl (2002) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลอื่นยินยอมที่จะทำตามความต้องการของผู้นำด้วยความเต็มใจ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและการสนับสนุนจากผู้อื่น เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ การสร้างความยินยอมจากบุคคลอื่นในการปฏิบัติตามคำแนะนำหรือการตัดสินใจของผู้นำเป็นส่วนสำคัญในการสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำใช้การมีอิทธิพลในการชักจูงและกระตุ้นผู้ตามให้ทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยการสร้างความร่วมมือและความยินยอมจากผู้ตามเป็นปัจจัยสำคัญ ผู้นำต้องใช้ศิลปะการสื่อสาร การจูงใจ และการสร้างความเชื่อมั่น เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การใช้ทั้งอำนาจทางตรงและทางอ้อมเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย ผู้นำที่ดีจึงต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร

ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรต่าง ๆ ควรมีภาวะผู้นำ เพราะว่าภาวะผู้นำของผู้นำหรือผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดหมายขององค์กรได้ โดยมีนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้นิยามของความสำคัญของภาวะผู้นำ ดังนี้

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 25) อธิบายไว้ว่า ทฤษฎีการบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การขับเคลื่อนกลไกการทำงานดังกล่าวนำไปสู่การเกิดขึ้นของภาวะผู้นำในหน่วยงานหรือองค์กร บุคคลที่มีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำจนได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการปฏิบัติจริง (ทางกาย) และการสนับสนุนด้วยความเต็มใจ (ทางใจ) ถือเป็นผู้นำที่ประสบผลสำเร็จ การสร้างความร่วมมือ ความพึงพอใจ และความผูกพันในกลุ่มสมาชิก ช่วยให้การดำเนินงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, หน้า 22) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถพัฒนาได้ในตัวบุคคล โดยมีหลักการพื้นฐานคือ การเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าในการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และการมีทักษะด้านการสื่อสารและการโน้มน้าวใจผู้อื่น หากผู้นำในองค์กรใดมีภาวะผู้นำที่ดี ย่อมส่งผลให้องค์กรนั้นสามารถประสบความสำเร็จสูงสุดได้ เนื่องจากบุคลากรที่มีภาวะผู้นำสามารถสร้างความพึงพอใจและความร่วมมือจากผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

อัศนีย์ สุกใจใจ (2560, หน้า 23) อธิบายไว้ว่า ความสำคัญของผู้นำในองค์กรว่า เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร โดยผู้นำที่มีภาวะผู้นำจะสามารถบังคับบัญชามอบหมายงาน กำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นอย่างต่อเนื่อง

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว (2562, หน้า 5) อธิบายถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำว่า บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรหรือสมาชิกมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์กรอย่างยิ่ง การที่องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำในการใช้ภาวะผู้นำเพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้สมาชิกในองค์กรดำเนินการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563, หน้า 22) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารทุกระบบและทุกงาน โดยเป็นปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้สามารถใช้ความสามารถและพลังอิทธิพลได้อย่างเต็มที่ การครองใจผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานด้วยความร่วมมือและความตั้งใจเป็นสิ่งที่ภาวะผู้นำช่วยสร้างให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังเป็นองค์ประกอบ

สำคัญที่ทำให้ผู้นำได้รับความเคารพ ความเชื่อมั่น และการสนับสนุนจากทีมงาน ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของกิจกรรมหรือเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้

รชยา เรือนสอน (2564, หน้า 9) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์กร เนื่องจากเป็นกระบวนการในการจูงใจและชี้นำผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความสนใจและทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังมีบทบาทในการช่วยประสานและแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กรอีกด้วย

เมธี ทวีโชค (2565, หน้า 16) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมงาน องค์กร และสิ่งแวดล้อม ภาวะผู้นำสามารถสร้างความรักและความศรัทธาในหมู่สมาชิกในองค์กร ทำให้เกิดการยอมรับและสามารถชักจูงผู้อื่นให้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

พัชรา เพ็ชรดี (2566, หน้า 13) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อทุกคนในองค์กร เพราะสามารถขับเคลื่อนกลไกการทำงานในทุกสถานการณ์และทำให้เกิดการใช้ภาวะผู้นำในองค์กร บุคคลที่มีภาวะผู้นำสามารถทำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับได้ ทั้งทางกายโดยการลงมือปฏิบัติ และทางใจโดยการชื่นชมหรือเห็นชอบด้วย ซึ่งทำให้สมาชิกทุกคนเกิดการร่วมมือร่วมใจและพึงพอใจ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ โดยการใช้กระบวนการโน้มน้าวและจูงใจเพื่อให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาคล้อยตามในทุกสถานการณ์

อรรถพล ประเสริฐสังข์ (2566, หน้า 25) อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกคนในองค์กร เพราะการขับเคลื่อนกลไกการทำงานในทุกสถานการณ์สามารถทำให้เกิดการใช้ภาวะผู้นำขึ้นในองค์กรได้ บุคคลที่สามารถใช้ภาวะผู้นำจนทำให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ การลงมือปฏิบัติ การชื่นชม หรือการเห็นชอบด้วย จะทำให้สมาชิกทุกคนเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจ และส่งผลให้องค์กรนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร เนื่องจากผู้นำสามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามทำงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การใช้การสื่อสารและอิทธิพลในการชักจูงช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นในกลุ่ม ซึ่งทำให้ทุกฝ่ายมุ่งมั่นร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำที่ดียังส่งผลต่อการพัฒนาและการเติบโตขององค์กรในระยะยาว โดยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและนวัตกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึงความสามารถในการนำบุคลากรของสถานศึกษาให้ร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของ

สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งงานด้านวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหาร และจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้นำต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหาและหลักการบริหารงานด้านวิชาการอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ใหม่ พุมสี (2560, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยไม่ใช้อิทธิพลจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทำให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 24-26) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง ตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยความรู้ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่สามารถเป็นผู้นำในตนเองได้

นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบริหารจัดการหลักสูตร การออกแบบกระบวนการเรียนการสอน และการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

วิเชียร กันหาจันทร์ (2561, หน้า 28) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และศักยภาพเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

อภิษฐา พูลโภคผล (2562, หน้า 16) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงออกของความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมของผู้นำในบทบาทต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทุกฝ่ายในองค์กร โดยผู้นำมีหน้าที่ในการสร้างและส่งเสริมความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งการนำความรู้สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ทีมงานเชื่อถือและศรัทธา ผู้นำต้องใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการพัฒนาและประสานงาน รวมถึงส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร โดยอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

อิสระ ขอนบุรี (2563, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่สะท้อนถึงความสามารถในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่สามารถทำงานเป็นทีมกับเพื่อนครู และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อกระตุ้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

เรวดี มนตรีพิลา (2563, หน้า 36) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการที่ครอบคลุมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจทางการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร และกระบวนการสอน การพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริมวิชาชีพ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ศิญาภรณ์ พงศพิศกุล (2564, หน้า 23-24) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารจัดการงานภายในสถานศึกษา โดยเริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตร การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ รวมถึงการติดตามและนิเทศการสอนของครู การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการสร้างกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารและจัดการด้านวิชาการในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน รวมถึง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งส่งผลดีต่อการสอนของครูและความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน การดำเนินงานเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

ปวีณา บุทธิจักร์ (2564, หน้า 27) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยครอบคลุมถึงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนด้านวิชาการ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ การแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

กิตติมนต์ อัมพุกานน (2565, หน้า 16) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนางานด้านวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการนิเทศ การวางแผน และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการโน้มน้าวและจูงใจ เพื่อนำสถานศึกษาสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ทรงวุฒิ มงคลดี (2565, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การกระทำหรือคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ซึ่งสามารถจัดระเบียบองค์กร ผู้นำ และผู้ประเมินเพื่อรับประกันความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้สูงขึ้น

จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565, หน้า 13) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง การนำความรู้ ความสามารถ และแนวคิดหรือเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหาร การเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ รวมถึงการสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พัชรา เพ็ชรดี (2566, หน้า 19) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ เพื่อทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องดำเนินการบริหารงานวิชาการ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจในการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การบริหารจัดการการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

มนตรี จิตจักร (2566, หน้า 13) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง คุณลักษณะพฤติกรรมที่สำคัญของครูในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้ศักยภาพเต็มที่ โดยการฝึกทักษะที่จำเป็นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า รวมถึงการสร้างเครือข่ายที่ทำงานร่วมกับเพื่อนครูในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

อายนา จินตรา (2566, หน้า 20) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลในการจูงใจและชักนำบุคคลหรือกลุ่มคนให้ดำเนินการเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการ ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การบริหารการจัดการเรียนการสอนการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และพฤติกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และยังแสดงถึงศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

Hoy and Hoy (2003, pp 297-298) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจจากทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ครูจะจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูมีความชำนาญด้านหลักสูตรและการสอนโดยผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ช่วยให้มีการเรียนการสอนที่ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจึงสร้างความเป็นมิตรกับครู โดยมีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้นำทางวิชาการต้องใช้เวลาในชั้นเรียนในฐานะผู้ร่วมงาน และสนทนากับครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน และการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง การสนทนาเชิงวิชาชีพและการพัฒนาเชิงวิชาชีพควรจะทำในการปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีที่ผู้เรียนเรียนรู้และวิธีสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม โดยมุ่งเน้นการยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพิ่มประสิทธิภาพการสอน รวมถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำนี้ไม่เพียงช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน แต่ยังพัฒนาศักยภาพของครูและผู้เรียนให้สอดคล้องกับยุคสมัย อันนำไปสู่ความก้าวหน้าทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสำคัญมากต่อครูในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

เพ็ญภา พลับฉิม (2560, หน้า 90) กล่าวไว้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการศึกษา จะส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนเพิ่มขึ้น และทำให้โรงเรียนมีความได้เปรียบในการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ศราวุธ ทองอากาศ (2560, หน้า 11) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพของการสอนของครูและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นใน

สถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำที่ชัดเจนของผู้บริหาร ซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และผู้เรียน ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะร่วมมือทำงาน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีสมรรถนะทางวิชาการที่ลึกซึ้งเพื่อเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

อาราดา ปรีกมานนท์ (2562, หน้า 22) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอนของครูและความสำเร็จในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจน ซึ่งช่วยให้ครูมีความเข้าใจและนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พัชรินทร์ สารีพุด (2562, หน้า 20) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และทำให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยยังคงสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

อภิญา พูลโภคผล (2562, หน้า 17) ระบุว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยการสื่อสารเป้าหมายที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การประสานงานและความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น และสมาชิกในสถานศึกษาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

อิสระ ขอนบุรี (2563, หน้า 19) ได้กล่าวสรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อครูอย่างยิ่ง โดยการพัฒนาภาวะผู้นำนี้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูและพัฒนาให้ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความมีประสิทธิภาพและสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

จิราพร ศรีผาโคตร (2563, หน้า 58) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา และทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในตนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา

มนตรี จิตจักร (2566, หน้า 15) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครู โดยช่วยพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคโนโลยีและวิธีการสอนที่เหมาะสมในยุคดิจิทัล

Manz & Sims (2002, p. 45) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูว่าเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการกำกับและควบคุมเพื่อให้บรรลุผลตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ผู้นำทางวิชาการในแนวใหม่จะเข้าใจถึงความต้องการของผู้เรียนและสามารถพัฒนาระบบโรงเรียนได้ โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งทำงานร่วมกับผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม

Lambert (2002, p. 45) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของครูว่า ผู้นำทางวิชาการควรมีศักยภาพและความสามารถในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปยังบุคลากรอื่น ๆ โดยส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์

ระหว่างบุคลากร มุ่งเน้นการปรับปรุงการเรียนการสอนและการใช้เทคโนโลยีในการสอน นอกจากนี้ยังเน้นการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมและจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

Hoy & Hoy (2003, pp. 35-38) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจจากทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ครูจะมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และผู้บริหารมีหน้าที่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเป็นมิตรกับครูโดยมุ่งหวังที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน การเป็นผู้นำทางวิชาการต้องใช้เวลาในชั้นเรียนร่วมกับครู เพื่อสนทนาและพัฒนาแนวทางการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการปรับปรุงการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

Wilson & Smilanich (2004, p. 37) ได้กล่าวเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ไว้ว่าเป็นความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียนจากการปฏิบัติงานในวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไปสู่การพัฒนาในระดับสากล รวมถึงการตอบสนองต่อความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อผลักดันผลผลิตและพัฒนาความสามารถของบุคลากร ครูจึงมีบทบาทเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โดยเน้นการใช้สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยช่วยส่งเสริมการพัฒนาครูและนักเรียน รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเทคโนโลยี ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมทางวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ (Hallinger, 2003) การมีผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาวิชาการ แต่ยังช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างดี (Leithwood & Jantzi, 2000) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาและสร้างความยั่งยืนในกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลต่อการพัฒนา การเรียนรู้ที่มีคุณภาพในระดับผู้เรียน ข้อมูลจากการศึกษานี้จะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางและกลยุทธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ดำเนินการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่เรียกว่า สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมิน

ความสามารถที่สำคัญในแต่ละด้านการปฏิบัติงานของครู ผลการประเมินนี้ได้รับบุถึง 6 ด้านหลักที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งได้แก่

1. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูต้องสามารถวางแผนและบริหารหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านวิชาการ

2. การพัฒนาผู้เรียน ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องสามารถพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่และเติบโตในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. การบริหารจัดการชั้นเรียน การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยังหมายถึงการมีทักษะในการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูผู้นำทางวิชาการควรมีทักษะในการใช้กระบวนการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งการนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ภาวะผู้นำของครู ครูผู้นำทางวิชาการต้องสามารถนำทีมงานครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี และสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดีทั้งในด้านวิชาชีพและด้านจริยธรรม

6. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูควรมีความสามารถในการสร้างและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนในชุมชน

สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556, หน้า 105-113) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่สามารถส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีองค์ประกอบหลัก 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยหลักสูตรต้องรองรับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและเน้นการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

2. ด้านการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้นำต้องสามารถออกแบบและจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมการศึกษาต่าง ๆ หรือการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายออนไลน์

3. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาสื่อการเรียน การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยเป็นอีกหนึ่งบทบาทของครูผู้นำทางวิชาการ โดยการพัฒนาและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน

4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูต้องสามารถพัฒนาและจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีการเข้าถึงง่ายและเหมาะสมกับ รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาผสมผสานกับการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน

5. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ครูผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการนิเทศการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถานศึกษา โดยการให้คำแนะนำและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใน ห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศในรูปแบบนี้จะช่วยให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการสอน อย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล

6. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศหมายถึงการที่ครูสามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการประเมินผล และพัฒนาผู้เรียน สุคันทอน สิงพวงเพ็ช (2558, หน้า 39-41) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุภาพ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมของครูใน วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุภาพของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถาบันการศึกษาดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่

1. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ครูผู้นำทางวิชาการควรมีความสามารถในการพัฒนา ทักษะและความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนการพัฒนา ผู้ร่วมงานหรือเพื่อนครู โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันหรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างครู

2. การเป็นแบบอย่างการสอน ครูผู้นำต้องเป็นแบบอย่างในการสอนที่ดี โดยสามารถใช้ วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานผ่านวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ครูผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาระบบการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงกระบวนการ เรียนการสอน และการนำเสนอแนวทางใหม่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในวิทยาลัย

4. การพัฒนานักเรียน การมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพเป็นหนึ่งในหน้าที่หลักของครูผู้นำ โดยการส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของนักเรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

5. การเป็นผู้นำแก้ไขปัญหา ครูผู้นำทางวิชาการควรมีทักษะในการจัดการกับปัญหาที่ เกิดขึ้นในห้องเรียนหรือในสถานศึกษา โดยการใช้ความรู้และทักษะในการวิเคราะห์สถานการณ์และ นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

อรพิน โพธิ์จาด (2559, หน้า 32-42) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีได้นิยามและระบอบองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนเอกชนไว้ 5 ด้านที่สำคัญ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง คือ ครูที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็น รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนและการทำงานอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางวิชาการและมีความมุ่งมั่นในการเติบโตทั้งในด้านความรู้และทักษะการสอนเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
2. การพัฒนาวิสัยทัศน์ คือ ครูมีความสามารถในการตั้งเป้าหมายและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาในอนาคต การมองเห็นภาพรวมของการพัฒนาการศึกษาช่วยเสริมสร้างการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลในระยะยาว
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คือ ครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและสภาพแวดล้อมของผู้เรียนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน คือ ครูต้องมีความสามารถในการสร้างและใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดการชั้นเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ คือ ครูมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้สูงสุด ทั้งในด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะส่วนตัว การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในหลายมิติจะนำไปสู่การสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพในอนาคต

ธีรธร สุธีธร (2559, หน้า 54-61) ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยุคใหม่ ได้เสนอแนะว่า ครูในยุคปัจจุบันควรมีพฤติกรรมที่ดีในด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยได้ระบอบองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ครูควรมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาได้
2. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ครูต้องมีความรู้และทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความทันสมัยและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับผู้เรียน
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูควรสามารถสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

4. การให้การนิเทศการศึกษา ครูต้องมีบทบาทในการให้การนิเทศและคำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษากับเพื่อนครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและยกระดับการศึกษาในภาพรวม

ไชยา ภาวะบุตร (2560, หน้า 23) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครูเขตภาคกลาง โดยผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในวิทยาลัยครูในพื้นที่ดังกล่าวมีทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบหลัก และ 15 องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ ครูผู้นำทางวิชาการในวิทยาลัยครูจะต้องมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ การสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ครูผู้นำต้องมีความเข้าใจลึกซึ้งในหลักสูตรและสามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 4 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจหลักสูตรกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการสอน

3. ด้านการส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน ครูผู้นำทางวิชาการต้องมีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ความคาดหวังต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเพิ่มพูนความก้าวหน้าของผู้เรียน

4. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ ได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงาน และการสร้าง และรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับครูผู้สอน ผู้เรียน และชุมชน

5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมให้ครูมีทักษะในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้นำ โดยมีองค์ประกอบย่อย 2 ประการ ได้แก่ การให้ความสำคัญแก่การวิจัย และ การมีความรู้และทักษะในการทำวิจัย

เกตุอัมพร มียิ่ง (2560, หน้า 238) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และภารกิจของสถานศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของครู 4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ และ 5) ด้านการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู

นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561, หน้า 4) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมที่เสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยได้สรุปว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนมี 5 องค์ประกอบหลัก และ 23 ตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1. การเป็นแบบอย่างทางการสอน ครูผู้นำต้องมีความสามารถในการใช้แนวทางการสอนที่หลากหลายและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนและเพื่อนครู โดยมีตัวชี้วัด 5 ประการ ประกอบด้วย 1) ใช้แนวทางการสอนที่หลากหลาย 2) ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ 3) มีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างดี 4) เป็นแบบอย่างที่ดี และ 5) ประเมินการเรียนการสอน

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ ครูผู้นำทางวิชาการควรมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและร่วมมือกับเพื่อนครูในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีตัวชี้วัด 5 ประการ ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน 2) มีการทำงานเป็นทีม 3) มีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน 4) ให้คำปรึกษาและเป็นพี่เลี้ยงครู และ 5) มีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน

3. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู เป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการที่สำคัญ ซึ่งครูต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและพร้อมที่จะช่วยพัฒนาเพื่อนครู โดยมีตัวชี้วัด 7 ประการ ได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเอง 2) เชื่อมั่นในตนเองว่าพัฒนาได้ 3) มีการพัฒนาด้านสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ 4) เป็นครูต้นแบบพัฒนาเพื่อนครู 5) นิเทศการสอน 6) ให้คำแนะนำเพื่อนครู และ 7) ถ่ายทอดความรู้

4. การพัฒนานักเรียน ครูผู้นำทางวิชาการต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัด 3 ประการ ได้แก่ 1) รักษามาตรฐานนักเรียนให้อยู่ในระดับสูง 2) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

5. การเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา ครูผู้นำทางวิชาการต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีตัวชี้วัด 3 ประการ ประกอบด้วย 1) ผู้นำการบริหารความขัดแย้ง 2) คิดแบบไตร่ตรองและค้นหาด้วยตนเองในการแก้ปัญหา และ 3) การเป็นแบบอย่างในการผสมความร่วมมือแก้ปัญหา

กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561, หน้า 23) ได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การบริหารจัดการหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดผลและการประเมินผล 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ 5) การนิเทศการศึกษา

วิเชียร กันหาจันทร์ (2561, หน้า 28) ได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 4) การบริหารจัดการชั้นเรียน และ 5) การใช้รวมถึงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

กัญญารัตน์ แกร์รุ่ง (2562, หน้า 58) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาการและด้านจิตใจ เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนการสอนแก่เพื่อนครูและผู้เรียนได้
2. การพัฒนาวิสัยทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถนำวิสัยทัศน์นั้นมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูที่เป็นผู้นำต้องสามารถพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้เรียน
4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ โดยครูที่มีภาวะผู้นำต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และทำให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562, หน้า 38) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการพัฒนานักเรียน 4) ด้านการพัฒนาครู และ 5) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

กัญญาพัชร คำสะอาด (2563, หน้า 52) ตามที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง ความสามารถหรือพฤติกรรมของครูที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือโปรแกรมการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้การทำงานด้านการศึกษาประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. การเป็นผู้นำและแบบอย่างทางการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีความสามารถในด้าน การสอน โดยมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจและหลากหลาย และ 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

2. การมีส่วนร่วมในการ หมายถึง พฤติกรรมของครูในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือสนับสนุน และการร่วมมือในการพัฒนางานกับเพื่อนร่วมงาน โดยมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) การทำงานเป็นทีม และ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของครู

3. การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน เป็นการแสดงพฤติกรรมของครูในการพัฒนาความสามารถทั้งในด้านการศึกษาของตนเองและเพื่อนร่วมงาน โดยประกอบด้วยสองด้าน ได้แก่

- 3.1 การพัฒนาตนเอง หมายถึงพฤติกรรมของครูในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ผ่านการศึกษาและฝึกฝน โดยมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การศึกษาหาความรู้และฝึกฝนตนเอง 2) การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง 3) การมีมนุษยสัมพันธ์และการจัดการตนเองได้ และ 4) การเชื่อมั่นในตัวเองและเห็นคุณค่าของตนเอง

3.2 การพัฒนาเพื่อนร่วมงาน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีความสามารถในการพัฒนาเพื่อนครู โดยการมีบทบาทในการนิเทศการสอนและการเป็นผู้นำในการพัฒนาเพื่อนวิชาชีพ โดยมีองค์ประกอบหลักดังนี้ 1) การนิเทศการสอน และ 2) การเป็นครูผู้นำในการพัฒนาเพื่อนครู

4. การพัฒนานักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีบทบาทในการส่งเสริมและติดตามการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 2) การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 3) การรักษามาตรฐานที่สูงของนักเรียน

เรวัต มนตรีพิลา (2563, หน้า 79-80) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง ความสามารถหรือพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการมีความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจ การทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนผ่านการใช้ข้อมูลและการตัดสินใจที่มีพื้นฐานจากการสืบค้นข้อมูล การทำงานอย่างร่วมมือกัน การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี รวมถึงการใช้ทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้กับเพื่อนร่วมงานและการสนับสนุนในการพัฒนาตนเอง โดยไม่ใช้ความเป็นผู้บริหารเป็นเครื่องมือในการควบคุม แต่สร้างความร่วมมือและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ ครูต้องมีบทบาทในการกำหนดและพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยการร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาวิธีการและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างความเข้าใจในกระบวนการทบทวนวิสัยทัศน์ และการนำวิสัยทัศน์นั้นไปใช้ในการปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางวิชาการ
2. การบริหารหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ ครูต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ โดยต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน รวมถึงสามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับทรัพยากรและมาตรฐานการศึกษา โดยใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
3. การพัฒนาผู้เรียน ครูต้องมีบทบาทในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยการใช้ข้อมูลการวัดผลที่หลากหลายเพื่อประเมินผลและพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยการสื่อสารผลการเรียนให้กับผู้ปกครองและการสร้างโอกาสในการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน
4. การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้ ครูต้องมีความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ในทุกสถานการณ์ สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ รวมถึงการดูแลและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและวิธีการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ
5. การพัฒนาวิชาชีพ ครูต้องพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและสามารถนำความรู้ใหม่มาใช้ในการสอนและบริหารจัดการวิชาชีพของตนเอง

6. การสร้างทีมร่วมมือ ครูต้องสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันในทีม โดยการสร้างทีมร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการนำเทคโนโลยีที่หลากหลายมาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ เช่น การใช้เว็บไซต์เพื่อการศึกษา และเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

อิสระ ขอนบุรี (2563, หน้า 37) ได้สังเคราะห์และศึกษาองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาครู 2) การพัฒนานักเรียน 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การเป็นแบบอย่างทางการสอน และ 5) การมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้

สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563, หน้า 37) ได้ดำเนินการสังเคราะห์และศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 6) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู

ปวีณา บุทธิจักร (2564, หน้า 13) ได้นำเสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน 2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4) การพัฒนานักเรียน 5) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และ 6) การนิเทศการศึกษา

ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564, หน้า 47) ได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่สำคัญใน 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ และ 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

สุชิน ประสานพันธ์ (2564, หน้า 21) ได้นำเสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และ 5) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

หญิงนันทน์ แสนกันยา (2565, หน้า 19) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้รับองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ครูต้องมีการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาการและทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อนครูในการพัฒนาตนเองด้วย 2) การพัฒนานักเรียน ครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่ ไม่เพียงแคในด้านวิชาการ แต่ยังรวมถึงการพัฒนา

คุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเข้าสู่โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3) การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ครูต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และความท้าทายที่เกิดขึ้นในโลกการศึกษา โดยเน้นการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

จุฬารัตน์ ไปนาน (2565, หน้า 20) ระบุ องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การบริหารและการนำพาผู้อื่นไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง 2) ความเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตร การมีความรู้และทักษะในการพัฒนาและออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์การศึกษาในปัจจุบัน 3) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน การเสริมสร้างและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นผ่านการใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสม และ 4) ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการจัดการและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และยกระดับการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

มนตรี จิตจักร (2566, หน้า 77) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้านที่สำคัญ ซึ่งมีดังนี้ 1) ด้านการเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนรู้ ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่เพียงแต่สอนเนื้อหาหรือทักษะ แต่ยังต้องแสดงถึงวิธีการที่มีคุณภาพและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน การมีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและเตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้เรียนและมีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูที่มีภาวะผู้นำจะต้องมีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในระดับโรงเรียนและในระดับองค์กรการศึกษา โดยการทำงานร่วมกับเพื่อนครูและบุคลากรในการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อนครู ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างการพัฒนาอย่างร่วมมือกับเพื่อนครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในด้าน การสอนและการบริหารการศึกษา

Krug (1992) ได้นิยามพฤติกรรมหรือการกระทำที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. การกำหนดพันธกิจ งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลชี้ว่า จุดประสงค์และพันธกิจที่ชัดเจนช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายต้องสอดคล้องกับสถานการณ์และไม่เกินความเป็นจริง เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถเดินหน้าไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้พื้นฐานในรายวิชาที่สอน และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง รวมถึงให้คำแนะนำและข้อมูลแก่ครูเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเรียนการสอน

3. การนิเทศการสอน การนิเทศการสอนควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาครูอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ผู้นำทางวิชาการควรเปิดโอกาสให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลต้องมีวิธีการประเมินผลหลากหลายและสม่ำเสมอ รวมถึงใช้ผลการประเมินนั้นในการสนับสนุนครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่ช่วยปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนและครูเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ตัวอย่างเช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Hallinger & Heck (1996) ได้อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของผู้เรียน
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษา
3. การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเรียน

การสอน

4. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการเข้าถึงและการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาครู
6. การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวม

Bossert (1988) ได้ให้แนวคิดของผู้นำทางวิชาการ มีลักษณะดังนี้

1. เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานดังกล่าว
2. เพิ่มเวลาในการประสานงานและดูแลการสอนของครู เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. มีความชำนาญในการสอน โดยสังเกตการณ์สอนของครูอย่างสม่ำเสมอ นิเทศการสอนเข้าไปมีส่วนร่วมในงานของครู และประเมินผลการทำงานของครูอย่างละเอียด

4. ใส่ใจในหลักสูตรและการสอน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน

5. ขอความช่วยเหลือจากเขตพื้นที่การศึกษา ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

6. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น ลดขั้นตอนที่ซับซ้อน และลดภาระงานเอกสารของครู

7. เข้าใจโครงสร้างของชุมชน และรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองผู้เรียน เป็นไป เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

York - Bar & Duke (2004) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ผลการศึกษาจำแนกลักษณะภาวะผู้นำของครูออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. การประสานงานและการจัดการงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ร่วมกันในเขตพื้นที่การศึกษา

2. การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน

3. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

4. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน

5. การส่งเสริมวิชาชีพครู

6. การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู

National Institute of Education (NIE) (2011) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้านสำคัญดังนี้

1. การพัฒนาผู้เรียน การเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

2. การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่เด็ก เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรที่มีคุณภาพสำหรับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรม

ต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน

4. การถ่ายทอดความรู้ โดยการสร้างโอกาสให้กับผู้เรียนในการศึกษาเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

5. เอาชนะจิตใจและความคิด เพื่อให้มีความสำคัญกับการเข้าใจผู้เรียนในด้านอารมณ์และความคิด

6. การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในชุมชนการเรียนรู้

7. มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น เพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองและการพัฒนา

การสื่อสารกับผู้อื่น

จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู พบว่าองค์ประกอบบางส่วนมีความหมายที่สอดคล้องกัน แต่ถูกเรียกด้วยชื่อที่แตกต่างออกไปโดยนักการศึกษาแต่ละท่าน เพื่อให้การนำเสนอองค์ประกอบในตารางการสังเคราะห์เนื้อหาที่มีความเหมาะสมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อกกลางสำหรับองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกัน แต่มีการเรียกชื่อที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนให้เห็นความครอบคลุมของเนื้อหาและความหมายในภาพรวม จากนั้นผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่กำหนดนี้ไปวิเคราะห์เพื่อระบุภาวะผู้นำทางวิชาการของครู รวมถึงพัฒนาองค์ประกอบย่อยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไป

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาขององค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจากการศึกษาของนักวิชาการและนักวิจัยต่าง ๆ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
1. การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
- การพัฒนาวิสัยทัศน์	อรพิน โพธิ์จาด (2559)
- การพัฒนาวิสัยทัศน์	กัญญารัตน์ แรกรุ่น (2562)
- การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้	ไชยา ภาวะบุตร (2560)
- การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้	เกตุอัมพร มีying (2560)
- การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา	จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562)
- การสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การมีวิสัยทัศน์, เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้	อิสระ ขอนบุรี (2563)
- การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การกำหนดภารกิจของโรงเรียน	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- การกำหนดพันธกิจ	Krug (1992)
- การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู	York – Bar และ Duke (2004)
2. การจัดการการเรียนการสอน	
- การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้	สุพจน์ ศรีนุดพงษ์ (2556)
- การจัดการเรียนรู้	กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561)
- การจัดการเรียนการสอน	วิเชียร กันหาจันทร์ (2561)
- การจัดการการเรียนการสอน	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน	จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565)
- การจัดการกระบวนการเรียนรู้	Hallinger และ Heck (1996)
- การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพแก่เด็ก	NIE (2011)
- การถ่ายทอดความรู้	NIE (2011)
3. การนิเทศการเรียนการสอน	
- การนิเทศภายในสถานศึกษา	สุพจน์ ศรีนุดพงษ์ (2556)
- การให้การนิเทศการศึกษา	ธีรธร สุธีธร (2559)
- การให้การนิเทศการศึกษา	เกตุอัมพร มีying (2560)
- การให้การนิเทศการศึกษา	กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561)
- การนิเทศการศึกษา	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การนิเทศการศึกษา	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การนิเทศการเรียนการสอน	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- การนิเทศการสอน	Krug (1992)
- การนิเทศภายในสถานศึกษา	Hallinger และ Heck (1996)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
4. การบริหารจัดการชั้นเรียน	
- การบริหารจัดการชั้นเรียน	สพฐ. (2553)
- การพัฒนาหลักสูตร	สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556)
- การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	เกตุอัมพร มียิ่ง (2560)
- การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561)
- การบริหารจัดการชั้นเรียน	วิเชียร กันหาจันทร์ (2561)
- การบริหารจัดการชั้นเรียน	สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563)
- การบริหารจัดการหลักสูตร	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- ความเชี่ยวชาญในหลักสูตร	จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565)
- การพัฒนาหลักสูตร	มนตรี จิตจักร (2566)
5. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	
- การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	สพฐ. (2553)
- การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	อรพิน โพธิ์จาด (2559)
- การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ธีรธร สุธีธร (2559)
- การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ไชยา ภาวะบุตร (2560)
- การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	กัญญารัตน์ แรกรุ่น (2562)
- การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562)
- การบริหารหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	อิสระ ขอนบุรี (2563)
- การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563)
- การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	หฤชนันท์ แสนกันยา (2565)
- การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การบริหารหลักสูตรและการสอน	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การบริหารหลักสูตรและการสอน	Krug (1992)
- การพัฒนาหลักสูตร	Hallinger และ Heck (1996)
- ใฝ่ใจในหลักสูตรและการสอน	Bossert (1988)
- การประสานงานและการจัดการงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่เข้าร่วมกันในเขตพื้นที่การศึกษา	York – Bar และ Duke (2004)
- การจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน	NIE (2011)
6. การเป็นแบบอย่างการสอน	
- การเป็นแบบอย่างการสอน	สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
- การเป็นแบบอย่างการสอน	นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561)
- การเป็นแบบอย่างทางการสอน	อิสระ ขอนบุรี (2563)
- การเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนรู้	มนตรี จิตจักร (2566)
- มีความชำนาญในการสอน	Bossert (1988)
7. การพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	
- การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558)
- การพัฒนาตนเอง	อรพิน โพธิ์จาด (2559)
- การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู	เกตุอัมพร มียี่ง (2560)
- การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561)
- การพัฒนาตนเอง	กัญญารัตน์ แกรุ่น (2562)
- การพัฒนาครู	จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562)
- การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน	กัญญาพัชร คำสะอาด (2563)
- การพัฒนาครู	อิสระ ขอนบุรี (2563)
- การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	สุชาติ พันธุ์ก่อม (2563)
- การพัฒนาวิชาชีพ	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การพัฒนาบุคลากรวิชาการ	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	หฤชนันท์ แสนกันยา (2565)
- การพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อนครู	มนตรี จิตจักร (2566)
- การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน	York – Bar และ Duke (2004)
- การส่งเสริมวิชาชีพครู	York – Bar และ Duke (2004)
8. การพัฒนาผู้เรียน	
- การพัฒนาผู้เรียน	สพฐ. (2553)
- การพัฒนาผู้เรียน	สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558)
- การพัฒนาผู้เรียน	อรพิน โพธิ์จาด (2559)
- การพัฒนาผู้เรียน	นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561)
- การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	วิเชียร กันหาจันทร์ (2561)
- การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้	กัญญารัตน์ แกรุ่น (2562)
- การพัฒนานักเรียน	จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562)
- การพัฒนานักเรียน	กัญญาพัชร คำสะอาด (2563)
- การพัฒนาผู้เรียน	เรวดี มนตรีพิลา (2563)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
- การพัฒนานักเรียน	อิสระ ขอนบุรี (2563)
- การพัฒนาผู้เรียน	สุชาติ พันธุ์ก่อม (2563)
- การพัฒนานักเรียน	หฤชนันท์ แสนกันยา (2565)
- การพัฒนานักเรียน	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน	จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565)
- การพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อนครู	มนตรี จิตจักร (2566)
- การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	Krug (1992)
- การพัฒนาผู้เรียน	NIE (2011)
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
10. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	
- การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556)
- การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	ธีรธร สุธีธร (2559)
- การใช้รวมถึงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	วิเชียร กันหาจันทร์ (2561)
- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	หฤชนันท์ แสนกันยา (2565)
- การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	Hallinger และ Heck (1996)
11. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ธีรธร สุธีธร (2559)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	Hallinger และ Heck (1996)
12. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	อรพิน โพธิ์จาด (2559)
- การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	กัญญารัตน์ แรกรุ่น (2562)
13. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558)
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการ	นิตาสลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561)
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	กัญญาพัชร คำสะอาด (2563)
- การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	มนตรี จิตจักร (2566)
- ขอความช่วยเหลือจากเขตพื้นที่การศึกษา	Bossert (1988)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
- การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	York – Bar และ Duke (2004)
14. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	
- การมุ่งผลสัมฤทธิ์	สุพจน์ ศรีนุตพงษ์ (2556)
- การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	Hallinger และ Heck (1996)
- เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	Bossert (1988)
15. การวัดผลและการประเมินผล	กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561)
16. การวิจัยเพื่อพัฒนา	
- การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	สพฐ. (2553)
- การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ไชยา ภาวะบุตร (2560)
- การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563)
17. การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน	ไชยา ภาวะบุตร (2560)
18. การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการ	เกตุอัมพร มียิ่ง (2560)
19. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	
- การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	สพฐ. (2553)
- การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563)
- เพิ่มเวลาในการประสานงานและดูแลการสอนของครู	Bossert (1988)
- เข้าใจโครงสร้างของชุมชน ยั่งยืน	Bossert (1988)
20. การสร้างทีมร่วมมือ	
- การสร้างทีมร่วมมือ	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น	NIE (2011)
21. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	
- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ไชยา ภาวะบุตร (2560)
- การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	จรูญกลิน มาตาชาติ (2562)
- การเสริมสร้างบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้	เรวดี มนตรีพิลา (2563)
- การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	ปวีณา บุทธิจักร (2564)
- การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564)
- การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	สุชิน ประสานพันธ์ (2564)
- การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	Krug (1992)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	แหล่งอ้างอิง
- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	Bossert (1988)
22. ภาวะผู้นำของครู	
- ภาวะผู้นำของครู	สพฐ. (2553)
- การเป็นผู้นำแก้ไขปัญหา	สุคันทอน สิงพวงเพ็ช (2558)
- การเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา	นิตาสลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561)
- การเป็นผู้นำและแบบอย่างทางการสอน	กัญญาพัชร คำสะอาด (2563)
- ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ	จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565)
23. เอาชนะจิตใจและความคิด	NIE (2011)
24. มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น	NIE (2011)

จากตารางที่ 4 ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูบางประการมีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่ถูกเรียกชื่อแตกต่างกันในแวดวงนักการศึกษา เพื่อให้การนำเสนอองค์ประกอบมีความชัดเจนและครอบคลุม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อกลางสำหรับองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกัน แต่ถูกเรียกในลักษณะต่างกัน โดยชื่อที่กำหนดสะท้อนถึงความหมายร่วมและครอบคลุมองค์ประกอบอื่น ๆ รวมทั้งสิ้น 24 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน
- 2) การจัดการการเรียนการสอน
- 3) การนิเทศการเรียนการสอน
- 4) การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 5) การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- 6) การเป็นแบบอย่างการสอน
- 7) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู
- 8) การพัฒนาผู้เรียน
- 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
- 10) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 11) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 12) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 13) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 14) การมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 15) การวัดผลและการประเมินผล
- 16) การวิจัยเพื่อพัฒนา
- 17) การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน
- 18) การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการ
- 19) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้
- 20) การสร้างทีมร่วมมือ
- 21) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
- 22) ภาวะผู้นำของครู
- 23) เอาชนะจิตใจและความคิด
- 24) มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นโดยผู้วิจัยนำไปสังเคราะห์หาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อให้ได้องค์ประกอบย่อยของงานวิจัย

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

แหล่งอ้างอิง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู																											รวม (รวมข้อ) 27	สรุป (ร้อยละ) 100
	1) ทรู (2553)	2) ทรู (2553)	3) ทรู (2553)	4) ทรู (2553)	5) ทรู (2553)	6) ทรู (2553)	7) ทรู (2553)	8) ทรู (2553)	9) ทรู (2553)	10) ทรู (2553)	11) ทรู (2553)	12) ทรู (2553)	13) ทรู (2553)	14) ทรู (2553)	15) ทรู (2553)	16) ทรู (2553)	17) ทรู (2553)	18) ทรู (2553)	19) ทรู (2553)	20) ทรู (2553)	21) ทรู (2553)	22) ทรู (2553)	23) ทรู (2553)	24) ทรู (2553)	25) ทรู (2553)	26) ทรู (2553)	27) ทรู (2553)		
1. การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน	-	-	-	✓	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	12	44.44
2. การจัดการเรียนการสอน	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	7	25.93
3. การนิเทศการเรียนการสอน	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	9	33.33
4. การบริหารจัดการชั้นเรียน	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	11.11
5. การบริหารหลักสูตรและการเรียนรู้	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	23	85.19
6. การเป็นแบบอย่างการสอน	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	5	18.52	
7. การพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	16	59.26
8. การพัฒนาผู้เรียน	✓	-	✓	✓	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	17	62.96
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	1	3.70
10. การพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	6	22.22
11. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	-	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	5	18.52	
12. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7.41
13. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	-	-	6	22.22	
14. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	3	11.11	
15. การวัดผลและการประเมินผล	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3.70	
16. การวิจัยเพื่อพัฒนา	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	11.11	
17. การส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3.70	
18. การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการ	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3.70	
19. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	4	14.81	
20. การสร้างทีมร่วมมือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	2	7.41
21. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	8	29.63	
22. ภาวะผู้นำของครู	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	5	18.52	
23. เอาชนะจิตใจและความคิด	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1	3.70	
24. มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1	3.70	

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จากนักวิชาการและนักวิจัย จำนวน 27 ท่าน มีองค์ประกอบหลัก 24 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 5 แสดงออกมาในรูปความถี่และร้อยละโดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่

ร้อยละ 50 ขึ้นไปมาเป็นตัวแปรตามของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้
 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู

จากองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่สังเคราะห์ได้ ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ดังนี้

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้ให้ความหมาย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ว่าหมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและการวัดประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งมีตัวชี้วัดและพฤติกรรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการแต่ละด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

1) สร้างและพัฒนาหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และท้องถิ่น

2) ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 2 ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้

1) หนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มเหมาะสมกับ สาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและความ ต้องการของผู้เรียน และชุมชน

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการ ประเมินผลการเรียนรู้

4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยง กัน

5) มีการนำผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตาม สถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง

6) ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนา

ตัวบ่งชี้ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ใช้รูปแบบหรือเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่าง เต็มตามศักยภาพ

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงสมรรถนะของผู้เรียน

4) ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

- 5) ใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้
- 6) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน

ตัวบ่งชี้ 4 การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

1) ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้

- 2) สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 3) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1) ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย มีความเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียน

- 2) สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 3) วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง
- 4) นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

อรพิน โพธิ์จาด (2559) ได้ให้ความหมาย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การนิเทศภายในสถานศึกษา และการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

ตุลยา อีรวีโรจน์ (2562) ได้ให้ความหมาย การบริหารหลักสูตร หมายถึง ความสามารถในการจัดการควบคุมดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดใน สถาบันการศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด และการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการให้ความรู้ซึ่งเกิดจากการเรียน จากกิจกรรมและจากประสบการณ์โดยการวิเคราะห์ ประมวลผลจากผู้เรียนและทำให้บรรลุในงานที่ได้รับมอบหมาย

จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562) อธิบายว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการใช้วิธีการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดผลและประเมินผล การเรียน การนิเทศการเรียนการสอนของครู ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทาง การศึกษา รวมถึงการเผยแพร่ผลงานการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการศึกษา

เรวดี มนตรีพิลา (2563) อธิบายว่า การบริหารหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้และความสามารถของครูในการบริหารจัดการหลักสูตรและวิชาที่ตนสอน โดย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ของ โรงเรียน ครูต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรและวิชาที่สอน รวมถึงมีความรอบรู้เกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับทรัพยากร มาตรฐานการศึกษาและ การประเมินผล นอกจากนี้ ครูยังสามารถออกแบบการเรียนการสอน โดยการบูรณาการการนำ

หลักสูตรไปใช้และมีความสามารถในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการสอนตามความเหมาะสม

อิสระ ขอนบุรี (2563) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ การเป็นแบบอย่างทางการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูในการสอนที่สามารถเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่นได้ โดยครูต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนและการปฏิบัติการสอนที่ดี รวมถึงการปรับปรุงกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และศักยภาพของผู้เรียน

สุชาติ พันธุ์ก้อน (2563) อธิบายว่า การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) อธิบายว่า การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง กระบวนการที่แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรเดิมให้ดียิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลดี แก่ผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด นอกจากนี้ยังมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้

สุชิน ประสานพันธ์ (2564) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต โดยการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และเน้นให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระที่สำคัญและมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นหลัก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทางวิชาการ ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกสถานที่ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ การตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู และการร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ธีรภัทร์ วรคำ (2565) สรุปไว้ว่า การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำศาสตร์การบริหารมาวางแผนบริหารหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าประสงค์ของหลักสูตร โดยมีการกำกับการใช้หลักสูตร การประเมินประสิทธิภาพ การนิเทศและการประชาสัมพันธ์เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหลักสูตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะคิด

วิเคราะห์และสร้างสรรค์ พร้อมประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ยังเน้นการวางแผนและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนและสังคม

ด้านการพัฒนาผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ให้ความหมายในสมรรถนะประจำสายงาน สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตัวชี้วัดและพฤติกรรมของภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่

ตัวบ่งชี้ 1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน รายการพฤติกรรม ได้แก่

- 1) สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม

3) จัดทำโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 2 การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน ได้แก่

1) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงานการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

ตัวบ่งชี้ 3 การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียนผู้เรียน ได้แก่

- 1) สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน
- 2) จัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ 4 การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ได้แก่

- 1) ให้ผู้เรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล
- 2) นำข้อมูลผู้เรียนไปใช้ช่วยเหลือ พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล

3) จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับค่านิยมที่พึงงาม

5) ดูแล ช่วยเหลือ ผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ทันการณ์

สุคันทอน สิงพวงเพ็ด (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณธรรม โดยกระบวนการดังกล่าวครอบคลุมหลากหลายมิติและอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความสำเร็จทางการเรียนรู้ในระยะยาว สามารถจำแนกออกเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

1) การรักษามาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน ครูมีบทบาทในการตั้งมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง ซึ่งต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง โดยการตั้ง เป้าหมายที่

ท้าทายและเหมาะสม อาทิ การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน การเฝ้าสังเกตและวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญ ครูสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงแผนการสอน รวมถึงการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในรูปแบบรายบุคคล

3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา ครูต้องจัดสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมความมั่นใจและแรงจูงใจของผู้เรียน เช่น การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการเรียนรู้

4) การพัฒนาทักษะชีวิตและปลูกฝังคุณธรรม กระบวนการเรียนรู้นอกเหนือจากเนื้อหาวิชาการยังต้องเน้นการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างทัศนคติที่ดีในการแก้ปัญหา

5) การใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การนำข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียนมาเป็นฐานในการวางแผนพัฒนาการเรียนรู้ ช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะบุคคล ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในระยะยาว

อรพิน โพธิ์จาด (2559) ได้ให้ความสำคัญกับหลายองค์ประกอบที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนในโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญดังนี้

1) การพัฒนาวิชาการ โดยครูควรส่งเสริมการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร และการประยุกต์ใช้วิธีการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

2) การมีทักษะในการสอนที่มีคุณภาพ ครูต้องมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและนำไปใช้ได้จริง

3) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยครูต้องสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทักษะ การคิดวิเคราะห์และมีความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา

4) การพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ ผ่านการใช้เทคนิคและนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี

นิสาลักษณ์ จันทร์อร่าม (2561) กล่าวว่า การพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพได้สูงสุด ครูจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวและเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อรองรับความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละบุคคล การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) หรือการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ปัญหาจริง (Problem-Based Learning) จะช่วยส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ครูยังต้องมีกระบวนการสะท้อนผลและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาอย่างเหมาะสม

วิเชียร กันหาจันทร์ (2561) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำทางวิชาการในด้านการพัฒนาผู้เรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักในการปรับปรุงกระบวนการ

การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและช่วยพัฒนา ศักยภาพของพวกเขาให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยัง ต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะในด้านการจัดการหลักสูตรและการประยุกต์ใช้กลยุทธ์การสอนที่ เหมาะสม ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความหลากหลายของผู้เรียนในทุกระดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำทางวิชาการของครูในด้าน การพัฒนาผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพ แวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะและศักยภาพของผู้เรียน ครูในบทบาทผู้นำทาง วิชาการจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายในสังคมและระบบการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถ และศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละบุคคล ซึ่งช่วยให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละคนในสภาพแวดล้อมการศึกษา

กัญญาพัชร คำสะอาด (2563) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำทางวิชาการของครูด้าน การพัฒนาผู้เรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูควรมีความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีบทบาทในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการการเรียน การสอนและการสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิต ครูที่มีภาวะผู้นำทาง วิชาการที่ดีจะสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้นำทางวิชาการจึงไม่จำกัดแค่การส่งเสริมการสอนใน ห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ได้ในชีวิตจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเติบโตและสามารถเผชิญกับความท้าทายในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เรวดี มนตรีพิลา (2563) กล่าวว่า พฤติกรรมของครูในด้านการพัฒนาผู้เรียนถือเป็นปัจจัย สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเติบโตและพัฒนาการของผู้เรียน ครูที่มี พฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้เรียนและการแสดงออกผ่านการใช้ทักษะ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ครูยังต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อรองรับความ ต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาของผู้เรียนในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อิสระ ขอนบุรี (2563) กล่าวว่า การพัฒนาผู้นำทางวิชาการของครูในการพัฒนาผู้เรียนมี บทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในแง่ของการปรับปรุงวิธีการสอนและ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่ เหมาะสมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่จำเป็นใน ชีวิตประจำวันได้ ครูควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจและการสนับสนุนทางการเรียนรู้ในแต่ละ ขั้นตอนของการเรียนรู้ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดีจะสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม การศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563) กล่าวว่า พฤติกรรมของครูด้านการพัฒนาผู้เรียนมีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการเติบโตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ครูต้องเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย โดยไม่เพียงแค่นำเนื้อหาวิชาการ แต่ยังต้องเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเข้าใจตัวตนของผู้เรียน การพัฒนาทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเติบโตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรมุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะชีวิตที่สำคัญในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21

หฤชนันท์ แสนกันยา (2565) กล่าวว่า พฤติกรรมของครูในการพัฒนาผู้เรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนทั้งทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิต พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนในบริบทนี้ไม่เพียงแต่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อเตรียมความพร้อมให้พวกเขาสามารถเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปวีณา บุทธิจักร (2564) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนของครูในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ครูต้องสามารถปรับปรุงวิธีการสอน และใช้เทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย นอกจากนี้ การพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ และการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ล้วนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและทักษะที่จำเป็นสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21

จุฑาภรณ์ ไปนาน (2565) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยครูต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้นำทางวิชาการ ของครูจึงไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการสอนที่ทันสมัย แต่ยังรวมถึงการบริหารจัดการการเรียนการสอนและการพัฒนาองค์ความรู้ที่ช่วยเพิ่มทักษะและความสามารถของผู้เรียนในหลายด้าน การพัฒนาผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นในทุกระดับชั้นเรียน

มนตรี จิตจักร (2566) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ครูที่สามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน และใช้เทคนิคที่หลากหลายจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนยังช่วยกระตุ้นและเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้อีกด้วย ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูจึงควรคำนึงถึงการเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนและการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางสังคม ดูแลสุขภาพ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงงานและการแก้ปัญหาจริง รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ช่วยตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ครูต้องมีภาวะผู้นำและความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการศึกษา

ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู

สุคันทอน สิงพวงเพ็ช (2558) อธิบายว่า การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู หมายถึง พฤติกรรมที่สะท้อนถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นของครูในสถานศึกษาในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังแสดงออกถึงบทบาทการสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อนครูให้มีโอกาสพัฒนาตนเองร่วมกัน โดยสามารถประเมินได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเติบโตและพัฒนา และการเป็นผู้นำที่ส่งเสริมการพัฒนาของเพื่อนครู

เดชา การรัมย์ (2561) แนวทางในการฝึกฝนและพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สามารถสรุปได้เป็นแนวทาง ดังนี้

- 1) ผู้สอนควรปฏิบัติตนให้มีความเหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปและสร้างความน่าเชื่อถือในวิชาชีพการสอน
- 2) ควรศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของชาติตามนโยบายต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับทิศทางการศึกษา
- 3) ต้องศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกฎหมายและนโยบายการศึกษา
- 4) ต้องทำความเข้าใจผู้เรียน เพื่อทราบถึงอุปนิสัยใจคอ จุดเด่น และจุดที่ต้องพัฒนา โดยสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม
- 5) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นทักษะการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทางและให้คำปรึกษามากกว่าการเป็นผู้ชี้แนะในการเรียนการสอน
- 6) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีการบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง
- 7) เลือกใช้วิธีการวัดผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพที่เหมาะสมของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่ถูกต้องและแม่นยำ
- 8) เลือกจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

9) ควรมีการอบรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน

10) หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

11) ฝึกฝนทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการสอนที่มีประสิทธิภาพ

12) พัฒนาตัวเองให้เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระอนุชา สิริสาโร (แรงดี) (2561) การพัฒนาวิชาชีพครูหมายถึง การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในวิชาชีพครู เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การพัฒนาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดการศึกษา ซึ่งครูต้องมีความรู้เพียงพอและสามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการพัฒนางานที่มีคุณภาพ ซึ่งครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการศึกษา รวมถึงการฝึกฝนทักษะและความชำนาญในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณและชื่อเสียงของวิชาชีพครู โดยครูต้องประพฤติตนให้เหมาะสมเพื่อสร้างความเชื่อถือและศรัทธาจากผู้รับบริการและสังคม ซึ่งจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีในวิชาชีพ

จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562) อธิบายว่า การพัฒนาครู หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทักษะและความชำนาญด้านวิชาการของครูผู้สอน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของครูให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกมิติของวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

กัญญาพัชร คำสะอาด (2563) ระบุว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงการพัฒนาตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การศึกษาและฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) การมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการตนเองได้ และ 4) การเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าของตนเอง

กัญญาพัชร คำสะอาด (2563) ระบุว่า การพัฒนาเพื่อนร่วมงาน หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีความรู้ความสามารถและแสดงบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนาเพื่อนครู ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การนิเทศการสอน และ 2) การเป็นครูผู้นำในการพัฒนาเพื่อนครู

อิสระ ขอนบุรี (2563) อธิบายว่า การพัฒนาครู หมายถึง การพัฒนาตนเองให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน โดยการศึกษาหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองและงานที่ทำ นอกจากนี้ยังต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน รวมถึงการพัฒนา สนับสนุน และแนะนำเพื่อนครูให้มีโอกาสพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) อธิบายว่า การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ หมายถึง กระบวนการที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมให้พัฒนาตนเองด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ การจัดฝึกอบรมปฏิบัติการ การส่งบุคลากรไปศึกษาดูงาน การเยี่ยมชม เยียนกันระหว่างสถานศึกษา การจัดกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องที่สนใจร่วมกัน รวมถึงการจัดประชุมวิชาการและการนิเทศติดตามผลงานของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน

สุชิน ประสานพันธ์ (2564) อธิบายว่า การพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยการเสริมสร้างความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตักเตือน และช่วยแก้ปัญหาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมีระบบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าขึ้น การพัฒนา ศักยภาพบุคลากรต้องได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

มนตรี จิตจักร (2566) อธิบายว่า การพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อนครู หมายถึง พฤติกรรมของครูในสถานศึกษาที่มุ่งมั่นศึกษาและค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูยังมีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพให้แก่เพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนโดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเองและงานที่รับผิดชอบ ครูยังส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมืออาชีพ เพื่อพัฒนางานการสอนและการบริหารงานในโรงเรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยครูต้องเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ พร้อมนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อีกทั้งมีบทบาทส่งเสริมเพื่อนร่วมงานและพัฒนาวิชาชีพพร้อมกัน สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาครูผ่านการฝึกอบรม นิเทศ การใช้เทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยได้นำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ทำการศึกษา รายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละด้าน แล้วนำมาจัดทำเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้/สาระ หลักการเพื่อวัดภาวะผู้นำทางวิชาการของครู แสดงในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 องค์ประกอบ นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระหลักการเพื่อวัด
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายหลักสูตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ พร้อมประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ยังเน้นการวางแผนและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนและสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน 2. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ 4. การพัฒนากลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียน 5. การประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน 6. การเลือกเครื่องมือประเมินที่สามารถสะท้อนถึงการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ที่สำคัญ 7. การวางแผนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องตามผลการประเมิน 8. การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงในสังคม 9. การออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน 10. การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางสังคม ดูแลสุขภาพ และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน 2. การประเมินการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน 3. การออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมของผู้เรียน

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระหลักการเพื่อวัด
	<p>ผู้ปกครอง การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงการและการแก้ปัญหาจริง รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ช่วยตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ครูต้องมีภาวะผู้นำและความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมการศึกษา</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. การส่งเสริมการดูแลสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้เรียน 5. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียน 6. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน 7. การใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน 8. การประเมินผลของกลยุทธ์การสอนในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน 9. การใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการสอน 10. การประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
<p>3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู</p>	<p>กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยครูต้องเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ พร้อมนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 อีกทั้งมีบทบาทส่งเสริมเพื่อนร่วมงานและพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน สถานศึกษาคควรสนับสนุนการพัฒนาครูผ่านการฝึกอบรม นิเทศ การใช้เทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างยั่งยืน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่องผ่านการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ 2. การนำความรู้ใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 3. การส่งเสริมบทบาทของครูในการพัฒนาวิชาชีพและสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน 4. การสนับสนุนการพัฒนาครูโดยสถานศึกษาผ่านการฝึกอบรมและการนิเทศ 5. การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ 6. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7. การสร้างระบบสนับสนุน

องค์ประกอบ	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระหลักการเพื่อวัด
		การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ 8. การประเมินผลการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครูในแง่ของการยกระดับคุณภาพการศึกษา

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารวิทย์ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของครู ทั้งนี้ การกำหนดตัวแปรดังกล่าวอ้างอิงจากแนวคิดทางทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ดังทฤษฎี และงานวิจัยดังต่อไปนี้

เพศ

เพศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติในการทำงานของบุคคล โดยมีมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง เพศชายมักมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เช่น ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจ และการแสดงออก ในขณะที่เพศหญิงมักแสดงออกในลักษณะที่เน้นความสัมพันธ์และการตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม (Kaplan & Norton, 1996) ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างในพฤติกรรมของเพศทั้งสอง ตามผลการศึกษาของวิเชียร วรรณภากร (2560) พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตราด เมื่อพิจารณาตามเพศ ยกเว้นในด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ซึ่งพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย สีโสม (2561) ได้ทำการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากมุมมองของครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายโอกาส ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมและในแต่ละด้านของภาวะผู้นำทางวิชาการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ในด้านการประสานงานการใช้หลักสูตรและการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านดังกล่าว สอดคล้องกับ กรรณิการ์ วีระวงศ์ (2564) ได้ทำการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า เพศเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติในการทำงานของครู ซึ่งหลายการศึกษาได้มีการใช้เพศเป็นตัวแปรต้นในการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากเพศสามารถมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้และการจัดการเวลา โดยการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเพศชาย

และเพศหญิงอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในบางด้าน การใช้เพศเป็นตัวแปรช่วยให้สามารถเข้าใจความแตกต่างเหล่านี้และสามารถปรับกลยุทธ์การพัฒนาและการฝึกอบรมครูให้เหมาะสมกับแต่ละเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเครือมารีวิทยง เนื่องระดับการศึกษาการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อภาวะทางด้านต่าง ๆ ดังที่ นริรัตน์ เทศกาล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่การศึกษามีการพัฒนาอยู่เสมอ ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองตามไปด้วยโดยอาศัยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำความรู้ที่ได้มานั้นมาพัฒนาการเรียน การสอนนำไปสู่การพัฒนา ผู้เรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีย่อมมีความรู้มากกว่าและสามารถนำความรู้ที่ได้รับการศึกษามานั้น มาปรับใช้ในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรียาพร นพกรเศรษฐกุล (2561) ศึกษาเรื่อง ทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษ ที่ 21 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและด้านทักษะการเป็นพลเมืองดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือ ป.บัณฑิต จะมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนแต่ครูที่ได้รับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปจะเป็นผู้มีความรู้ขั้นสูง ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ของตนเองแสดงให้เห็นถึงเป็นผู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนของตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ธนิต รัตน์ศักดิ์ดา (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน อาจมีทัศนคติที่แตกต่างกัน หรือมีความสนใจ คนละด้าน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นุศรา จันทะคาม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อภาวะ

ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน และด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนและด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า วุฒิการศึกษาของครูที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะด้านต่าง ๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานแตกต่างกันไปด้วย จึงทำให้มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงกว่า จะสามารถนำความรู้ ทักษะคติ มุมมอง ทักษะความรู้ในด้านต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการได้แตกต่างจากครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่ำกว่า

ประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมาก ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ได้มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และได้ทำการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์การทำงานจะทำให้มองเห็นและเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เป็นปัญหา จึงก่อให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ดังที่ สุชาติ พันธก์อม (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมมีความเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกันทำให้มีทัศนคติมุมมองในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต่างกัน รวมถึงได้รับการฝึกอบรมการพัฒนางานในเรื่องของงานวิชาการที่ต่างกันจึงมีมุมมองในภาวะผู้นำทางวิชาการต่างกัน สอดคล้องกับ กาญจนา เทพสร (2563) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทาง การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา Cluster 3: กลุ่มจังหวัดกาญจนบุรี-จังหวัดราชบุรี-จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบแนวทางการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานิเทศก์ และครูจำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ กรรณิการ์ วีระวงศ์ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและ ครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ทุกด้านแตกต่างกัน สอดคล้องกับ เนติศักดิ์ มานะพิมพ์ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการนิเทศการสอน ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงานของครู อย่างไรก็ตาม ในด้านการบริหารหลักสูตร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า ครูหรือผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน จะมีความคิดเห็น มีมุมมองและมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการที่แตกต่างกัน เหตุผลที่เป็นเช่นนั้น อาจเนื่องมาจาก ครูหรือผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว นั้นหมายถึงครูและผู้บริหารได้ผ่านการปฏิบัติงานจริงมาแล้ว ได้ผ่านสถานการณ์การทำงานที่หลากหลาย ได้เรียนรู้ถูกผิดจากการปฏิบัติงานจริง ได้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ มาแล้ว มีระยะเวลาในการฝึกอบรมเรียนรู้ทางด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าครูหรือผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นริรัตน์ เทศกาล (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและแต่ละรายด้านอยู่ในช่วงระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีทัศนคติที่ดี มีความกระตือรือร้นต่อการทำงาน ทั้งยังตระหนักและเห็นความสำคัญของงานวิชาการว่าเป็นงานที่สำคัญต่อสถานศึกษาก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานด้านวิชาการและส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการขึ้น ทั้งในด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนและด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

วิเชียร กันหาจันทร์ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 342 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ 2) คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านสุขภาพกายและจิตใจที่ดี ส่วนด้านอื่น ๆ ที่

อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้านความใฝ่รู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ ด้านการคิดเป็น ทำเป็น ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน และด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูงกับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริชัย สีสอม (2561) วิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมากในรายด้าน เมื่อจำแนกตามเพศ ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นในด้านการประสานงาน ด้านการใช้หลักสูตร และด้านการควบคุมเวลาในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในด้าน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจแก่ครู ซึ่งพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันในสองด้านดังกล่าว ในส่วนของการจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจแก่ครู ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ซึ่งไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เรวดี มนตรีพิลา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 369 คน ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู การประเมินตนเอง การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา และการประเมินโดยเพื่อนร่วมงานมีผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ที่ดี อย่างไรก็ตาม หลังจากดำเนินกระบวนการพัฒนา พบว่าระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุชาติ พันธุ์ก้อม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ให้ความสำคัญในของงานวิชาการ มีการพัฒนางานวิชาการให้มีความสมบูรณ์และมีการพัฒนาการบริหารงานทางวิชาการที่มีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันในทุกโรงเรียน

อิสระ ขอนบุรี (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมของหลักสูตร และการวัดและประเมินผลหลักสูตร ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู พบว่า 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

ปภาวรินทร์ สมจิต (2563) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพที่ดี และด้านความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่วนด้านภูมิหลังและประสบการณ์ที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) คุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ศักดาพร ทิวัจฉา (2563) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุธามาศ อุซชิน (2563) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 49 สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงานของครู พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐพล วรรณศรี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยี การศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาและการวัดและการประเมินผล ดำเนินการในระยะเวลา 2 วัน โดยใช้คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 หน่วย ประกอบการปฏิบัติจริงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำทางวิชาการหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น โดยค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ .7625 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.25 และ 4) การนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และจำแนกตามอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าความแตกต่างตามประสบการณ์การทำงานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามขนาดและจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นพรัตน์ แยมโกสม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนการกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียน และการประสานงานด้านหลักสูตร ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประสานงานด้านหลักสูตรการจัดการศึกษาสิ่งจูงใจสำหรับครูและการผลักดันด้านมาตรฐานทางวิชาการ ตามลำดับ

จิรวรรณ เสาวคนธ์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เนติ มโนปัญญา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

เริงฤทธิ คำหมู่ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย

ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน

ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ผลการเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาของครูพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สังวาลย์ สุวรรณ (2565) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบตามเพศไม่พบความแตกต่าง แต่เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษาพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติมนต์ อัมพุกานน (2565) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและผลที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษาสะท้อนว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะในด้านการนิเทศ การส่งเสริม และการพัฒนาวิชาชีพครู ที่มีผลเชิงบวกต่อการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย จัดทำหลักสูตรและแผนการนิเทศ โดยเน้นการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงหรือโค้ช อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสสร้างผลงานทางวิชาการและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนางานให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ

มนตรี จิตจักร (2566) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นข้าราชการครูจำนวน 317 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .478$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเองและเพื่อนครู (x5), ด้านการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (x4), ด้านการพัฒนาผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี (x2), และด้านการใช้และพัฒนาลัทธิฐานในยุคดิจิทัล (x3) โดยตัวแปรทั้ง 4 นี้ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนได้ร้อยละ 23.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลลันลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566) วิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่า มัชฌิมเลขคณิตสูงสุดคือ ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน รองลงมาคือ การควบคุมเวลา การเรียนการสอน การพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ การนิเทศการสอน การประสานงานหลักสูตร การส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการให้สิ่งจูงใจแก่ครูและนักเรียน ตามลำดับ นอกจากนี้ การเปรียบเทียบความคิดเห็นตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ทำงาน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วรุฒิ ศรีสวัสดิ์ (2566) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาในอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยจัดลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ การจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน การพัฒนาครูและบุคลากรทางวิชาการ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่วนผล การเปรียบเทียบความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์กานต์ เพ็งสงค์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .734

ขวัญฤดี ปานพิมพ์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 พบว่า จำแนกตามตำแหน่ง หน้าที่และขนาดโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนก ตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ภักวดี รักโชคิตร (2567) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารและการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวมทั้งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ใน ระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าความแตกต่างของสถานภาพมีผลต่อทั้งสองตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ขนาดของสถานศึกษาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับ

การจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ของครูได้จาก 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียน และชุมชน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ซึ่งทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 43 ของความแปรปรวนในการจัดการเรียนรู้

นันทวัฒน์ ประสันแพงศรี (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอแก่งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการวางแผนและกำหนดภารกิจ รองลงมาคือ การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การนิเทศการสอน และการจัดหลักสูตรและการสอนตามลำดับ นอกจากนี้ การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นในด้านการวางแผนภารกิจและการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับการจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ที่โดยรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นในด้านการวางแผนภารกิจ การจัดหลักสูตร และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

เป็นหนึ่งใน เฮงสกุล (2567) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดการหลักสูตร และด้านการกำหนดพันธกิจตามลำดับ สำหรับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการตั้งเป้าหมายด้านวิชาการอย่างชัดเจน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอนโดยการวางแผนร่วมกับครู 3) การนิเทศการสอนอย่างไม่เป็นทางการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน 4) การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนผ่านการประชุมและการใช้ข้อมูลหลากหลาย และ 5) การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

วารุณี ศรีสวัสดิ์ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมาย การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ และการส่งเสริมการเรียนการสอนสำหรับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารควร 1) ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด 2) สร้างเครือข่ายทางสังคมโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างแนวร่วม 3) นิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาแบบกัลยาณมิตร โดยให้ข้อเสนอแนะในเชิงบวก 4) ส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาและทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล และ 5) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

จรรยา บุญธรรม (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การนิเทศและประเมินผลการสอน การจัดสิ่งจูงใจให้ครู การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน การพัฒนาและสร้างมาตรฐานวิชาการ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การควบคุมเวลาในการสอน และการจัดสิ่งส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครู

งานวิจัยต่างประเทศ

Gurr and Drysdale (2010) ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการในออสเตรเลีย 3 โรงเรียน ซึ่งผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำสถานศึกษามีความซับซ้อน ขณะที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการโดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับการทำงานโดยตรงและทางอื่น ๆ คือ การเห็นคุณค่า ความเชื่อ วิสัยทัศน์ การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของเพื่อร่วมงาน และความเข้าใจกันของคณะกรรมการสถานศึกษาในบริบททั่วไปของโรงเรียน ที่เป็นลักษณะของการทำงานของผู้บริหาร สถานศึกษา ซึ่งการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน

Sim (2011) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ตรวจสอบบทบาทความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและขอบเขตประสบการณ์โดยครูใหญ่ของมาเลเซีย นอกจากนี้ยังตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างระดับของการเป็นผู้นำทางวิชาการและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน PIMRS แบบสอบถามปรับจาก Halinger (1987) และการการศึกษาคั้งนี้ใช้ครู 220 คนผลการวิจัยพบว่าครูใหญ่ในมาเลเซียที่ประสบความสำเร็จต้องดำเนินการ 7 มิติของบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญในการผลิตผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นในโรงเรียน

Allen (2011) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำทางวิชาการ การเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองเวอร์จิเนีย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อตรวจสอบผลทางวิชาการ วิสัยทัศน์ โครงสร้าง ประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของผู้ปกครองผู้เรียน พฤติกรรมความเป็นผู้นำการเรียนการสอน รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ 88 ครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองเวอร์จิเนีย จำนวน 35 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามผลการศึกษาพบว่า มุมมองในแง่ดีของครูคือการสร้างเอกภาพ เน้นประสิทธิภาพโดยรวมและความไว้วางใจของผู้ปกครองผู้เรียน สร้างความเป็นผู้นำของการเรียนการสอน และแสดงได้ถึงสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนักวิชาการและความสำเร็จของผู้เรียน สำหรับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิเคราะห์ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างความเป็นผู้นำการเรียนการสอนและผู้เรียน

Sharma (2012) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการตามทัศนะของหัวหน้างานสถานศึกษาในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากหัวหน้างานสถานศึกษาจำนวน 55 คนใน 4 ประเทศในอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย และสหรัฐอเมริกา สำหรับเอมิเรตส์ การศึกษาเน้นที่ภาวะผู้นำทางวิชาการใน 3 ด้าน ได้แก่ มโนทัศน์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ บทบาทของหัวหน้างานสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ และประโยชน์ที่ได้รับจากภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของหัวหน้าสถานศึกษาสนับสนุนภารกิจในการพัฒนาผู้เรียนทั้งหมดโดยรวม เช่น การตัดสินใจร่วมกัน การกำกับดูแล และการพัฒนาความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการยังส่งเสริมประโยชน์ในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเข้าใจและรู้จักตนเองมากขึ้น

Francis (2012) ได้ศึกษาความเป็นผู้นำด้านความสามารถทางวิชาการของครูโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของครูในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านความรู้ทางวิชาการของเพื่อนร่วมวิชาชีพตามหลักการของศตวรรษที่ 21 โดยมีวิธีการศึกษา คือให้ครูในนิวยอร์กจำนวน 6 คน ได้แบ่งปันประสบการณ์ผ่านการเขียนบทสัมภาษณ์สองบท ผู้เข้าร่วมเล่าประสบการณ์ที่กำหนดใน 3 กรอบ คือ เรื่องของการสำนึกความรับผิดชอบ ความผูกพันองค์กร และความเสื่อมถอยขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเป็นผู้นำของครู ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางวิชาชีพ และ 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสังคม

Joseph (2013) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลเกี่ยวกับการส่งเสริมการสอนและการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยใช้มิติการมองของครู ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลมีลักษณะพิเศษ 2 อย่าง คือ การพูดคุยกับครูเพื่อส่งเสริมการมีปฏิกริยาย้อนกลับ และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

Meredith (2014) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพที่ควรนำไปใช้ในกระบวนการดำเนินการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ โดยผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบ 5 ประการของปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อความผันแปรในพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเป็นนักแก้ปัญหา และการแสดงความมั่นใจในตนเอง รวมถึงการเป็นนักสื่อสารและนักฟัง (Communicators and Listeners)

Cetin and Keser (2015) ได้ศึกษาบทบาทภาวะครูผู้นำที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยคือการนำเสนอความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในด้านการเรียนรู้ ส่วนด้านที่แสดงออกร่องลงมาคือการปลูกฝังวินัยในตนเอง และการใช้รางวัลและการลงโทษในการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาอาชีพ พบว่าครูใช้วิธีการที่เข้มงวดที่สุดคือการอ่านจากหนังสือและวารสาร รองลงมาคือการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ การเข้ารับการฝึกอบรม และการใช้สื่อในการพัฒนาอาชีพ

Raj (2016) ได้ศึกษาการทำวิจัยเรื่องระดับความเป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงโดยผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติในเขต Kinta Selatan ประเทศมาเลเซีย โดยศึกษา 4 ด้านหลักของภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางสติปัญญา แรงบันดาลใจ และแรงบันดาลใจในอุดมคติ การศึกษายังมุ่งเน้นไปที่ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในเขต Kinta Selatan Perak อยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่น่าพอใจ และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำกับความพึงพอใจในงาน การศึกษาครั้งนี้จึงเน้นย้ำว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

Khan (2018) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการสร้าง ความเป็นผู้นำทางวิชาการในการศึกษา ในโรงเรียน ผลการศึกษาทำให้ทราบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึงการให้เกียรติและการพัฒนาผ่านกรอบทฤษฎีการสะท้อนการสนทนากลุ่มการแลกเปลี่ยนเฉพาะทางและการวางแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ สถาบันการศึกษาชั้นนำสถาบันสนับสนุนระบบบุคลากร หน้าที่ความเป็นผู้นำในโรงเรียน สามารถดำเนินการได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับผู้นำแต่ละคนบริบทและลักษณะของเป้าหมาย ที่ดำเนินการความเป็นผู้นำทางวิชาการครอบคลุมการเรียนการสอนนอกเหนือจากสมุดบันทึกและตำราเรียนและยังมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนทุกคน เพื่อให้แน่ใจว่ามีอยู่ครบถ้วน อีกทั้งในฐานะผู้นำในระดับสูงสุดในด้านวิชาการการจัดการและการบริหารเราคาดหวังว่าจะกระตุ้นและกระตุ้นให้ครูค้นพบวิธีการปรับปรุง ประสิทธิภาพและบรรยากาศและตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้เรียนและครูมีส่วนร่วม อย่างมีประสิทธิภาพ

Lang (2019, p. 29) ได้วิจัยเรื่อง "การวางแผนสำหรับการสอนที่แตกต่างกัน แนวทางการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นไม่ตรงกันกับผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศและประเมินผลการสอน เวลาการสอนการให้สิ่งจูงใจแก่ครู และการพัฒนาวิชาชีพ เนื่องจากครูและผู้บริหารไม่ได้มีประสบการณ์ในระดับเดียวกัน ทำให้เกิดความไม่ลงรอยกันระหว่างผู้บริหารและครูในระดับสูง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนอาจปรับตัวไม่ทันกับการรับรู้ของครูที่มีต่อการสนับสนุนแนวทางการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งที่ไม่ตั้งใจ การศึกษานี้มีนัยสำคัญในเรื่องของภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉพาะความเชื่อและทัศนคติที่ไม่ตรงกับนวัตกรรมการศึกษาของผู้บริหาร ซึ่งอาจกลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนั้น การวางแผนสำหรับการสอนที่แตกต่างกันควรมีการแจ้งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้รับรู้

Jalampang (2020) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ ประสิทธิภาพของผู้บริหารประสิทธิผลของครูและบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการเรียนของผู้เรียน พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ ประสิทธิภาพของผู้บริหาร ประสิทธิภาพของครูและบรรยากาศของโรงเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

Maponya (2020) ได้ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลทางการเรียนของผู้เรียน พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ได้แก่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การกระตุ้น และอิทธิพลทางบวกการจัดการทางวิชาการการจัดการเรียนการสอนและวัฒนธรรมการเรียนรู้ ทางบวก การสนับสนุนผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการใช้รูปแบบความเป็น ผู้นำที่แทน กันได้

Kilag & Sasan (2023, p. 71) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาวิชาชีพครูผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาวิชาชีพครู การศึกษาเน้นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เช่น การให้ข้อเสนอแนะที่มีประสิทธิภาพ การสร้างแบบจำลองแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด และการสนับสนุนการทำงานร่วมกันของครู ส่งผลต่อการเติบโตทางวิชาชีพของครู นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งครูได้รับโอกาสในการแบ่งปันประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกันนั้นมี ประสิทธิภาพมากกว่าแนวทางจากบนลงล่าง การค้นพบนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้าง วัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งเสริมความร่วมมือและการสื่อสารกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ถ้าต้องการให้การจัดการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จและ บรรลุเป้าหมาย สิ่งสำคัญก็คือครูควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในสถานศึกษา งานด้านวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดประสงค์หลักของ สถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของครู ดังนั้นครูจึงควรมีภาวะผู้นำทาง วิชาการโดยทำงานร่วมกับเพื่อนครู กระตุ้นให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันครูควรพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ คือ ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีใน การจัดการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ มี ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ควรทำหน้าที่นิเทศการศึกษา การนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้การช่วยเหลือแก่เพื่อนครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทยระยอง จำนวน 679 คน (ข้อมูลจากฝ่าย HR เครือโรงเรียนมารีวิทย)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทยระยอง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำนวน 248 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทยเป็นเกณฑ์

ตารางที่ 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำแนกตามสาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย

สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงเรียนมารีวิทย	198	72
โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ	133	49
โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน	254	93
โรงเรียนมารีวิทยระยอง	94	34
รวม	679	248

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ รวมทั้งสิ้น 5 คน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ เพื่อเป็นแนวคิดในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการแนวคิด ปรัชญา ทฤษฎี ตลอดจนศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของครู (24 องค์ประกอบ) โดยผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ร้อยละ 50 ขึ้นไป เพื่อเป็นแนวคิด (Conceptual Framework) ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสาร หลักการแนวคิด ปรัชญา ทฤษฎี ตลอดจนศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัย รวมทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) เพื่อนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การขอรับการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

ขั้นตอนที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบหาค่าคุณภาพแล้ว ไปสอบถามข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน ตามที่ได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างไว้ ผ่านทางระบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบจะแสดงผลบนฐานข้อมูล Google Sheet ที่ผู้วิจัยจัดทำไว้

ขั้นตอนที่ 7 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ขั้นตอนที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และนำผลการวิเคราะห์มาเทียบเกณฑ์ และแปล

ความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 9 การสรุปและนำเสนอ สรุปผลและนำเสนอการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสองประเภท ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน รายละเอียดของแบบสอบถามมีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน จำนวน 11 ข้อ
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู จำนวน 14 ข้อ

แบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ
- 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ จากเอกสาร ตำราต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถาม ดำเนินการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำนวนภาษาและหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) ที่เป็นที่ยอมรับได้ โดยมีค่า 0.67-1 (Rovinelli & Hambleton, 1977) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน

1.4.1 ดร.พนัส จันทรศรีทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.4.2 ดร.ญาณิกา ลุนราศรี อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัย และจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.4.3 ดร.อมรรัตน์ ศรีพอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1.5 นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมงานวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนโรงเรียนในเครือมารีวิทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน

1.6 นำข้อมูลจากการทดลองใช้ (Try out) มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .22 - .76

1.7 นำแบบสอบถาม มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สแอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค Cronbach (1990, pp. 202-204) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .94

1.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับเก็บรวมข้อมูลต่อไป

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยที่ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดขอบเขตของคำถามจากประเด็นที่ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการพัฒนา ตนเองและวิชาชีพครู นำมาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณา ความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ในสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาประเด็นที่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขทางด้าน ภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลที่สำคัญในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษานี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย์ โรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ โรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือของความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลส่งถึงผู้ อำานวนโรงเรียนในเครือมารีวิทย์ทั้ง 4 สาขา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย์ โรงเรียน มารีวิทย์สัตหีบ โรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทย์ระยอง เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิตัดสินใจเข้าร่วมได้ อย่างอิสระ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1.3.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย

1.3.1.1 เป็นครูผู้สอนสัญชาติไทยในเครือโรงเรียนมารีวิทย์

1.3.1.2 สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

1.3.2 เกณฑ์การคัดออก

ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ได้

1.3.3 เกณฑ์การยุติการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ขอถอนตัวออกจากโครงการวิจัยครั้งนี้

1.4 โดยการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ รหัสโครงการวิจัย G-HU089/2568(E2)

1.5 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล ในรูปแบบ Google Form และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

1.6 ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามถูกจัดเก็บบน Google Drive โดยมีระบบป้องกันการเข้าถึงตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยข้อมูลและมีผู้วิจัยคนเดียวเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ โดยผู้วิจัยจะไม่ทำการเผยแพร่รหัสการเข้าถึงข้อมูลต่อผู้อื่น และผู้วิจัยจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมไฟล์แบบสอบถามไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของผู้วิจัยเท่านั้น ซึ่งมีระบบรักษาความปลอดภัยและความปลอดภัยด้วยการเข้ารหัสผ่าน ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องจะไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ และผู้วิจัยจะทำลายไฟล์แบบสอบถามที่ได้รับหลังจากการเผยแพร่ผลการวิจัยแล้วเป็นเวลา 1 ปี

1.7 ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะเป็นข้อค้นพบของการศึกษา ซึ่งจะไม่มีข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยผู้วิจัยจะเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เข้าร่วมวิจัยแต่ประการใด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขอบหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือมารีวิทยทั้ง 4 สาขา ได้แก่ โรงเรียนมารีวิทย โรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ โรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน โรงเรียนมารีวิทยระยอง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยประสานงาน โดยการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาทำการลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาวิจัยต่อไป วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนน โดยเกณฑ์ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับ มาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับ น้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2.2 จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกและจัดหมวดหมู่

ออกเป็นระบบ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องนั้น

2.4 นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย 4 สาขา ได้แก่ ครูโรงเรียนมารีวิทย ครูโรงเรียนมารีวิทยสัตหีบ ครูโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน และโรงเรียนมารีวิทยระยอง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{\sum f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ซึ่งใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง

3. ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์

3.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา

3.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรที่ทดสอบ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อความเข้าใจในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	การทดสอบโดยใช้ค่า t -test
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F -distribution)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
df	แทน	องศาแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นในการทดสอบสมมติฐาน (Probability)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ความถี่ และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	27	10.89
หญิง	221	89.11
รวม	248	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามเพศ เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 89.11 และเป็นเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.89

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	225	90.73
สูงกว่าปริญญาตรี	23	9.37
รวม	248	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่า ครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ระดับปริญญาตรี จำนวน 225 คน คิดเป็น ร้อยละ 90.73 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37

ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	85	34.27
5 – 10 ปี	87	35.08
มากกว่า 10 ปี	76	30.65
รวม	248	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่า ครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยเรียงจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจากมากไปน้อย พบว่า มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 35.08 มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34.27 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.65

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$(n = 248)$		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	$S.D.$		
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.49	.46	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.56	.43	มากที่สุด	2
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.57	.44	มากที่สุด	1
รวม	4.54	.42	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 11 พบว่า ภาวะระดับผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	(n = 248)		ระดับ	อันดับ
	\bar{x}	S. D.		
1. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.25	.70	มาก	12
2. ครูออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและรูปแบบของผู้เรียน	4.44	.60	มาก	11
3. ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	4.57	.59	มากที่สุด	1
4. ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.48	.62	มาก	9
5. ครูใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน	4.53	.56	มากที่สุด	4
6. ครูปรับปรุงการสอนตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เรียน	4.52	.58	มากที่สุด	6
7. ครูจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในผู้เรียน	4.47	.62	มาก	10
8. ครูประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน	4.55	.57	มากที่สุด	2
9. ครูใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.53	.60	มากที่สุด	5
10. ครูมุ่งเน้นการวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน	4.49	.62	มาก	8
11. ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	4.54	.62	มากที่สุด	3
12. ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.51	.62	มากที่สุด	7
รวม	4.49	.46	มาก	-

จากตารางที่ 12 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) ครูประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน และ 3) ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาผู้เรียน	(n = 248)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ครูให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในผู้เรียน	4.77	.45	มากที่สุด	1
2. ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้เรียน	4.53	.58	มากที่สุด	8
3. ครูจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความหลากหลายและความแตกต่างของผู้เรียน	4.50	.64	มาก	10
4. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการเรียนรู้	4.60	.57	มากที่สุด	2
5. ครูสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียน	4.57	.59	มากที่สุด	4
6. ครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน	4.46	.67	มาก	11
7. ครูประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.56	.61	มากที่สุด	5
8. ครูจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา	4.50	.58	มาก	9
9. ครูสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบอิสระและประยุกต์ใช้ความรู้	4.54	.60	มากที่สุด	7
10. ครูสร้างความสนุกสนานและความสุขในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้	4.58	.56	มากที่สุด	3
11. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการจัดการปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์	4.55	.58	มากที่สุด	6
รวม	4.56	.43	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 13 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในผู้เรียน 2) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการเรียนรู้ และ 3) ครูสร้างความสนุกสนานและความสุขในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบ
โครงการ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือ
โรงเรียนมารีเวทย์ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู โดยรวมและรายข้อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	(n = 248)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S. D.		
1. ครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	4.67	.52	มากที่สุด	2
2. ครูมีวิสัยทัศน์และความพร้อมในการปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงในทางการศึกษา	4.62	.55	มากที่สุด	5
3. ครูพัฒนาตนเองผ่านการศึกษา อบรม และศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม	4.59	.60	มากที่สุด	7
4. ครูประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ	4.61	.54	มากที่สุด	6
5. ครูส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพกับ เพื่อนร่วมงาน	4.64	.51	มากที่สุด	4
6. ครูเป็นผู้นำในการส่งเสริมและการพัฒนาวิชาชีพของ เพื่อนครู	4.40	.71	มาก	14
7. ครูได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในการพัฒนา วิชาชีพ	4.51	.63	มากที่สุด	12
8. ครูมีบทบาทในเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ครู	4.41	.64	มาก	13
9. ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียน การสอน	4.65	.54	มากที่สุด	3
10. ครูประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนาทักษะวิชาชีพ อย่างต่อเนื่อง	4.58	.58	มากที่สุด	8
11. ครูจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	.55	มากที่สุด	9
12. ครูแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน	4.52	.60	มากที่สุด	10
13. ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน	4.67	.51	มากที่สุด	1
14. ครูเป็นต้นแบบในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน	4.51	.62	มากที่สุด	11
รวม	4.57	.44	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 14 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน 2) ครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ 3) ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูเป็นผู้นำในการส่งเสริมและการพัฒนาวิชาชีพของเพื่อนครู

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศชาย (n = 27)				เพศหญิง (n = 221)			
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.42	.55	มาก	3	4.50	.45	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.55	.51	มากที่สุด	1	4.56	.42	มากที่สุด	2
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.53	.53	มากที่สุด	2	4.57	.43	มากที่สุด	1
รวม	4.50	.52	มาก	-	4.55	.41	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 15 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ของครูผู้สอนเพศชาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ของครูผู้สอนเพศหญิง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	(n = 27)		(n = 221)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.42	.55	4.50	.45	.56	.38
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.55	.51	4.56	.42	.91	.93
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.53	.53	4.57	.43	.36	.95
รวม	4.50	.52	4.55	.41	.50	.60

จากตารางที่ 16 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ปริญญาตรี				สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 225)				(n = 23)			
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.51	.45	มากที่สุด	3	4.34	.59	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.57	.41	มากที่สุด	2	4.41	.59	มาก	2
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.58	.41	มากที่สุด	1	4.43	.65	มาก	1
รวม	4.56	.40	มากที่สุด	-	4.39	.58	มาก	-

จากตารางที่ 17 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ของครูผู้สอนที่มีวุฒิปริญญาตรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ

3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
	(n = 225)		(n = 23)			
	\bar{x}	S. D.	\bar{x}	S. D.		
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.51	.45	4.34	.59	1.59	.11
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.57	.41	4.41	.59	1.78	.08
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.58	.41	4.43	.65	1.14	.26
รวม	4.56	.40	4.39	.58	1.30	.21

จากตารางที่ 18 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ต่ำกว่า 5 ปี		ระดับ	อันดับ	5 - 10 ปี		ระดับ	อันดับ	มากกว่า 10 ปี		ระดับ	อันดับ
	(n = 85)				(n = 87)				(n = 76)			
	\bar{x}	S. D.			\bar{x}	S. D.			\bar{x}	S. D.		
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.44	.49	มาก	3	4.56	.42	มากที่สุด	3	4.47	.48	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	4.53	.46	มากที่สุด	2	4.59	.38	มากที่สุด	1	4.55	.46	มากที่สุด	2
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	4.55	.45	มากที่สุด	1	4.58	.44	มากที่สุด	2	4.58	.44	มากที่สุด	1
รวม	4.51	.44	มากที่สุด	-	4.58	.39	มากที่สุด	-	4.53	.43	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 19 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตาม ประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ ของ ครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ครูผู้สอน ที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน 5 – 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนา ผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการ เรียนรู้ ตามลำดับ และครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหาร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.62	.31	1.45	.24
	ภายในกลุ่ม	245	52.38	.21		
	รวม	247	53.00			
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.16	.08	.42	.66
	ภายในกลุ่ม	245	45.84	.19		
	รวม	247	46.00			
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	ระหว่างกลุ่ม	2	.04	.02	.10	.91
	ภายในกลุ่ม	245	48.10	.20		
	รวม	247	48.14			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.21	.09	.53	.59
	ภายในกลุ่ม	245	42.62	.18		
	รวม	247	42.82			

จากตารางที่ 20 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตาม ประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตาม ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ 3 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายมารีวิทย์ 1 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในแต่ละประเด็นเพื่อสรุปแนวคิดและนำเสนอเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ใน 3 ประเด็น คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ไว้ดังนี้

ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	<p>ครูผู้สอนต้องศึกษาข้อมูลด้านการศึกษาและบริบทของโรงเรียนทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตควบคู่กับทักษะการเรียนรู้ ครูควรเข้าใจหลักสูตรอย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะความยืดหยุ่น พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ บูรณาการทักษะแห่งอนาคตอย่างการคิดวิเคราะห์ และการสื่อสาร การส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยี และการตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่ให้ครูแต่ละสาระมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ครูต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้แบบบูรณาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างยั่งยืน</p> <p>ตั้งคำถามสัมภาษณ์ที่ว่า</p> <p>“ครูผู้สอนต้องศึกษาข้อมูลด้านการศึกษาประกอบกับบริบทของโรงเรียน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์กับความต้องการของผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตควบคู่กับทักษะการเรียนรู้ ด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนา/ปรับปรุง/ศึกษาหลักสูตร”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2568)</p>

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
	<p>“ส่งเสริมให้คุณครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเรียนรู้แบบบูรณาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในเครือข่าย จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2568)</p> <p>“ครูต้องเข้าใจและวิเคราะห์หลักสูตรอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะความยืดหยุ่นของหลักสูตร ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เช่น AF, ระบบ LMS ข้อมูลวิเคราะห์การเรียนรู้ บูรณาการทักษะแห่งอนาคต เช่น Critical Thinking, Communication</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)</p> <p>“การส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรโดยให้ครูแต่ละสาระเข้ามามีส่วนร่วม”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)</p> <p>“ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องต่อความต้องการในศตวรรษที่ 21 มีการทบทวนหลักสูตรให้บ่อยมากขึ้น รวมถึงการติดตาม ประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2568)</p>
<p>2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>ครูควรเน้นพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills) ให้ผู้เรียนผ่านการเป็นแบบอย่างและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดีอย่างมีแบบแผน พร้อมทั้งร่วมมือพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมด้วยการสร้าง Growth Mindset และใช้ข้อมูลเพื่อออกแบบแผนพัฒนารายบุคคล (IEP) สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมาย และสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การทำโครงการ พร้อมระบบประเมินรายบุคคลทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรม ส่วนผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งสติปัญญา คุณธรรม และการเป็นพลเมืองโลกที่รู้เท่าทันเทคโนโลยีและภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้</p>

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
	<p>ยังควรส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลด้วยกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น จิตอาสา โครงการวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาภาวะผู้นำ พร้อมใช้ข้อมูลการประเมินในการปรับแผนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า</p>
	<p>“ครูเน้นการพัฒนา Life Skills ให้กับผู้เรียนมากขึ้น การช่วยเหลือดูแลตนเองโดยปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดี โดยวางแผนการฝึกฝนและสอนอย่างเป็นระบบ”</p>
	<p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2568)</p>
	<p>“ส่งเสริมศักยภาพเป็นรายบุคคลของผู้เรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมจิตอาสา โครงการวิทยาศาสตร์ กิจกรรมที่ส่งเสริมการเป็นผู้นำของผู้เรียน ประเมินเน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อปรับแผนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาทักษะชีวิต”</p>
	<p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2568)</p>
	<p>“ครูต้องร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยเฉพาะการสร้าง Growth Mindset การใช้ข้อมูลในการพัฒนา เพื่อออกแบบแผนพัฒนารายบุคคล (IEP) การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ รู้จักตั้งเป้าหมายและการสะท้อนคิด</p>
	<p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)</p>
	<p>“ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ เช่น การทำโครงการ ให้ครูจัดระบบประเมินผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรม”</p>
	<p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)</p>
	<p>“ผู้บริหารและครูควรเป็นผู้นำในการพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา การปลูกฝังคุณธรรม และการเป็นพลเมืองโลกที่ดี ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 การรู้เท่าทันเทคโนโลยี รวมถึงการตระหนักถึงภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำหรับผู้เรียน”</p>
	<p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2568)</p>

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ข้อเสนอแนะ
3. ด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพครู	<p>การพัฒนาครูในยุคปัจจุบันควรเน้นการจัดสรรเวลาและโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมอบรม สัมมนา และฝึกงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการประยุกต์ใช้ความรู้ในรูปแบบ Professional Learning Community (PLC) นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การสะท้อนตนเอง และการส่งเสริมภาวะผู้นำภายในตนเองถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความพร้อมที่จะปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานวิชาการช่วยยกระดับศักยภาพวิชาชีพอย่างมีระบบ ครูและผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI literacy พร้อมทั้งการปรับตัวอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิชาชีพผ่านการนิเทศ การเป็นพี่เลี้ยง และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญในการสร้างครูต้นแบบที่มีคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนการศึกษาสู่ความยั่งยืน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า</p> <p>“สนับสนุนครูให้ได้มีโอกาส/จัดสรรเวลาในการอบรม/สัมมนา/ปฏิบัติการฝึกงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน หรือพัฒนาโดยใช้รูปแบบ PLC รวมถึงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับครู เพื่อให้ครูเป็นผู้นำในด้านการใช้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2568)</p> <p>“สนับสนุนครูด้านความรู้ ด้านการสอน และภาวะผู้นำ โดยใช้การอบรม การศึกษาต่อ วิจัยในชั้นเรียน นิเทศภายใน นิเทศภายนอก เพื่อพัฒนาศักยภาพครู ครูอาวุโสทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ส่งเสริมให้เข้าร่วมเครือข่ายเชิงวิชาการ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจิตวิญญาณของความเป็นครูเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนและเพื่อนร่วมอาชีพ”</p> <p>(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2568)</p> <p>“ครูต้องเป็นผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รู้จักสะท้อนตนเองและพัฒนาจากภายใน ส่งเสริมภาวะผู้นำในตนเอง ที่สำคัญต้องกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง”</p>

ภาวะผู้นำทางวิชาการ**ข้อเสนอแนะ**

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)

“สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และ เผยแพร่ผลงานวิชาการ จัดกิจกรรมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ ให้ครูเป็นวิทยากรอบรมในด้านที่ตนเองถนัด”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2568)

“ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะในศตวรรษที่ 21 การรู้เท่าทันเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ทักษะด้าน AI literacy และยังต้องพัฒนาทักษะด้านการปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อสถานการณ์ที่เปราะบางและอ่อนไหวในปัจจุบัน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2568)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และรวบรวม ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย จําแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp 608-610) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทยเป็นเกณฑ์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น แนวตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการ ทำงาน และสาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ซึ่งมีลักษณะเป็น มาตราส่วน ประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ การ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ครู มีอำนาจจําแนกรายข้อระหว่าง .22-.76 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล ในรูปแบบ google form และผู้วิจัย ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด สามารถ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) การทดสอบค่าที (t -test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการ การหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้าน การพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู ซึ่งได้ผลสรุป ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) ครูประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและ

ลักษณะของผู้เรียน และ 3) ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในผู้เรียน 2) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการเรียนรู้ และ 3) ครูสร้างความสนุกสนานและความสุขในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงการ

1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน 2) ครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ 3) ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูเป็นผู้นำในการส่งเสริมและการพัฒนาวิชาชีพของเพื่อนครู

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์

3.1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่า ครูผู้สอนต้องศึกษาข้อมูลด้านการศึกษาและบริบทของโรงเรียนทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตควบคู่กับทักษะการเรียนรู้ ครูควรเข้าใจหลักสูตรอย่างลึกซึ้งโดยเฉพาะความยืดหยุ่น พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ พร้อมบูรณาการทักษะแห่งอนาคตอย่างคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร การส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและการตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่ให้ครูแต่ละสาระมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ครูต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้แบบบูรณาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างยั่งยืน

3.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน สามารถสรุปได้ว่า ครูควรเน้นพัฒนาทักษะชีวิต (Life Skills) ให้ผู้เรียนผ่านการเป็นแบบอย่างและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณและการแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดีอย่างมีแบบแผน พร้อมทั้งร่วมมือพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ด้วยการสร้าง Growth Mindset และใช้ข้อมูลเพื่อออกแบบแผนพัฒนารายบุคคล (IEP) สนับสนุนให้ ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมาย และสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้น การปฏิบัติจริง เช่น การทำโครงการ พร้อมระบบประเมินรายบุคคลทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรม ส่วนผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งสติปัญญา คุณธรรม และ การเป็นพลเมืองโลกที่รู้เท่าทันเทคโนโลยีและภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ยัง ควรส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลด้วยกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น จิตอาสา โครงการ วิทยาศาสตร์ และการพัฒนาภาวะผู้นำ พร้อมใช้ข้อมูลการประเมินในการปรับแผนการเรียนรู้ สร้าง แรงบันดาลใจ และพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

3.3 ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาครูในยุคปัจจุบันควร เน้นการจัดสรรเวลาและโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมอบรม สัมมนา และฝึกงานทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการประยุกต์ใช้ความรู้ในรูปแบบ Professional Learning Community (PLC) นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การสะท้อนตนเอง และ การส่งเสริมภาวะผู้นำภายในตนเองถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความพร้อมที่จะปรับตัวและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ เผยแพร่ผลงานวิชาการช่วยยกระดับศักยภาพวิชาชีพอย่างมีระบบ ครูและผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนา ทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI literacy พร้อมทั้งการปรับตัวอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับวิชาชีพผ่านการนิเทศ การเป็นพี่เลี้ยง และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วน สำคัญในการสร้างครูต้นแบบที่มีคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนการศึกษาสู่ความยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย สามารถอภิปราย ผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนา ตนเองและวิชาชีพ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ 3) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากนโยบายและกลยุทธ์ของโรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน อย่างรอบด้าน พัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการบริหารหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ สมจิต (2563, หน้า 94) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผล การศึกษาของชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, หน้า 135) ซึ่งศึกษาผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และพบว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมในระดับมากที่สุดเช่นกัน

โดยเฉพาะด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับงานของเริงฤทธิ์ คำหู่ (2565, หน้า 77) ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความโดดเด่นในด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมพกานต์ เพ็งสงค์ (2567, หน้า 266) ที่พบว่าผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของพรชิตา จันทะผล (2568, หน้า 92) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด และงานของจิรัชญา ทาเทพ (2568, หน้า 210) ก็สอดคล้องในประเด็นเดียวกัน โดยเน้นย้ำถึงลักษณะของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ครอบคลุมการมีวิสัยทัศน์ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตร และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพ

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน 2) ครูใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 3) ครูประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูสามารถวางแผนการเรียนการสอนได้อย่างมีระบบและชัดเจน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลัก ครูยังมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในบริบททางการศึกษาและความพร้อมในการปรับใช้แนวปฏิบัติที่ส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ที่ศึกษาปัจจัยซึ่งส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ซึ่งพบว่าทักษะดังกล่าวอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง (2564) ซึ่งศึกษาการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 และพบว่าทักษะดังกล่าวอยู่ในระดับมากเช่นกัน ต่อมา กิตติมนต์ อัมพุกานน (2565, หน้า 174) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในด้านการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของภักวดี รักษาโคตร (2567, หน้า 24) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ นันทวัฒน์ ประสันแพงศรี (2567, หน้า 234) ก็ได้ศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 และพบว่า ด้านการจัดหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับเป็นหนึ่งใน เสงสกุล (2567, หน้า 1082) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และพบว่าการจัดหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมากเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความสอดคล้องของข้อค้นพบในหลายพื้นที่และบริบทการศึกษา

1.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยาด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในผู้เรียน 2) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการเรียนรู้ และ 3) ครูสร้างความสนุกสนานและความสุขในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในตัวผู้เรียนควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และความริเริ่มในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ครูยังมุ่งสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานและความสุข เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561, หน้า 201) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาวะผู้นำที่มีต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับวารุณี ศรีสวัสดิ์ (2566, หน้า 87) ที่ศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับมาก โดยแสดงบทบาทเชิงรุกในการประเมินผล รายงานความก้าวหน้า และสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวารุณี ศรีสวัสดิ์ (2567, หน้า 771) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน อันเป็นผลจากการขับเคลื่อนตามแนวทางมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งประกันคุณภาพภายในและรองรับการประเมินภายนอกอย่างเป็นระบบ

1.3 ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยาด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน 2) ครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และ 3) ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนการสอน ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูได้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติมนต์ อัมพุกานน (2566, หน้า 175) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ โดยครูมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการเพื่อนำความรู้และทักษะมาพัฒนานวัตกรรมในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ครูยังปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีวินัยในตนเอง และพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในทำนองเดียวกัน ลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566, หน้า 86) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารจัดให้ครูตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลการปฏิบัติงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และใช้ข้อมูลที่หลากหลายในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วรุฒิ ศรีสวัสดิ์ (2566, หน้า 87) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางวิชาการในระดับมาก โดยส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนามาตรฐานทางวิชาการ เปิดโอกาสให้บุคลากรศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนที่เป็นประโยชน์ และสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จรุงญ บุญธรรม (2567, หน้า 108) รายงานว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำทักษะจากการอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมการเข้าร่วมชมรมหรือสมาคมวิชาชีพ และจัดฝึกใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ จำแนกตามเพศวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทยุ ที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจาก เครือโรงเรียนมารีวิทยุมีระบบบริหารจัดการและนโยบายที่ส่งเสริมความเท่าเทียมในการพัฒนาวิชาชีพ การเปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยขจัดอุปสรรคด้านเพศและส่งเสริมให้ครูทุกคนสามารถแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพในบริบทของโรงเรียนสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเดช สไลสิน (2565, หน้า 79) ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา ก็รายงานผลในทำนองเดียวกันว่าความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ ผลการวิจัยของลัลณ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร (2566, หน้า 89) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ไม่มีความแตกต่างกันตามเพศของผู้บริหารและครู ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของณัฐกฤตา ทองจำนงค์ (2566, หน้า 349) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยของจรุงญ บุญธรรม (2567, หน้า 109) ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รายงานว่าความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ ทศพล ศศิธร (2567, หน้า 45) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่าครูทั้งเพศชายและหญิงมีการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นผลจากการที่ผู้บริหารมีความเป็นผู้ใหญ่มากและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประเมินจากภายนอก

2.2 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูทุกคนอย่างเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมอบรมทั้งภายในโรงเรียน และสนับสนุนให้ไปอบรมจากหน่วยงานภายนอกตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ทำให้ครูทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ครูช่วยกันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำงานร่วมกัน เช่น ผ่านการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง จึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใกล้เคียงกัน แม้ว่าวุฒิการศึกษาจะต่างกันก็ตาม สอดคล้องกับผลการศึกษาศิริชัย สีส้ม (2561, หน้า 74) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและด้านการจัดใหม่ยังใจให้กับครู ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดาพร ทิพวงษา (2563, หน้า 94) ซึ่งพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสถลณลลิต พงษ์ศักดิ์ขจร (2566, หน้า 78) ที่รายงานผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรีไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชวีญฤดี ปานพิม (2567, หน้า 36) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในบางด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูผู้สอนในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจาก ในเครือโรงเรียนมารีวิทย์มีระบบสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างเท่าเทียม มีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และเน้นการประเมินผลตามความสามารถและผลงานจริงของครูแต่ละคน มากกว่าการพิจารณาเพียงประสบการณ์ทำงานเพียงอย่างเดียว ซึ่งช่วยสร้างความเท่าเทียมและความเข้มแข็งในภาวะผู้นำทางวิชาการของครูทุกคนในเครือโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้านี้พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธามาต อุษชิน (2563) ในสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร รายงานผล สอดคล้องกันว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่มีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ของครูและผู้บริหารเช่นกัน เช่นเดียวกับปวีณา บุทธิจักร์ (2564, หน้า 230) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, หน้า 226)

ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ต่างพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และหัวหน้างานวิชาการที่มีประสบการณ์แตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565, หน้า 85) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนี้ งานวิจัยของสังวาลย์ สุวรรณ (2565) ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ก็รายงานผลสอดคล้องกันในประเด็นเดียวกัน

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย

3.1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังนี้ ครูผู้สอนต้องศึกษาข้อมูลด้านการศึกษาและบริบทของโรงเรียนทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตควบคู่กับทักษะการเรียนรู้ ครูควรเข้าใจหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะความยืดหยุ่น พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมบูรณาการทักษะแห่งอนาคตอย่างคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร การส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและการตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่ให้ครูแต่ละสาระมีส่วนร่วมเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ครูต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทบทวนหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้แบบบูรณาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรธนา เสาวรส (2563, หน้า 4) สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการจัดการเรียนการสอนว่า ผู้บริหารควรตรวจสอบและทบทวนผลการใช้หลักสูตร พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดภาระงานสอนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู และส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ขณะที่ผลการวิจัยของปวีณา บุทธิจักร์ (2564, หน้า 233) ก็สรุปในทำนองเดียวกัน จากนั้น อิงอร บัวขจร (2566) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและนิเทศการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของประภัสสร สุภาสอน (2566) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูง พร้อมนิเทศติดตามและสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ และงานวิจัยของเริงฤทธิ์ คำหมู่ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยด้านการพัฒนาผู้เรียน สามารถสรุปได้ดังนี้ ครูควรเน้นพัฒนาทักษะชีวิต (life skills) ให้ผู้เรียนผ่านการเป็นแบบอย่างและการฝึกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมการคิด

อย่างมีวิจาร์ณญาณและการแยกแยะสิ่งดี-ไม่ดีอย่างมีแบบแผน พร้อมทั้งร่วมมือพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมด้วยการสร้าง Growth Mindset และใช้ข้อมูลเพื่อออกแบบแผนพัฒนารายบุคคล (IEP) สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมาย และสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ครูควรจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การทำโครงการ พร้อมระบบประเมินรายบุคคลทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรม ส่วนผู้บริหารและครูต้องเป็นผู้นำในการพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งสติปัญญา คุณธรรม และการเป็นพลเมืองโลกที่รู้เท่าทันเทคโนโลยีและภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลด้วยกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น จิตอาสา โครงการวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาภาวะผู้นำ พร้อมใช้ข้อมูลการประเมินในการปรับแผนการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริลักษณ์ บุญเกิด (2563) ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการติดตามและประเมินผลพัฒนาการนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ปวีณา บุทธิจักร (2564) สรุปแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนานักเรียนไว้ว่า ผู้บริหารควรติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และส่งเสริมให้ครูนำเสนอพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จัดนิทรรศการทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และทักษะของนักเรียน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมกับครูในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ ยังควรดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน ศึกษางานในองค์กรที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านการพัฒนานักเรียน รวมถึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา และนิเทศติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยของอิงอร บัวขจร (2566) พบว่าผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมและนิเทศติดตามการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ รัชณี พงษ์สุวรรณ (2567) ชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการวางแผนและพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3.3 ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู ข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยาด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู สามารถสรุปได้ดังนี้ การพัฒนาครูในยุคปัจจุบันควรเน้นการจัดสรรเวลาและโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมอบรม สัมมนา และฝึกงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการประยุกต์ใช้ความรู้ในรูปแบบ Professional Learning Community (PLC) นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การสะท้อนตนเอง และการส่งเสริมภาวะผู้นำภายในตนเองถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความพร้อมที่จะปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานวิชาการช่วยยกระดับศักยภาพวิชาชีพอย่างมีระบบ ครูและผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 เช่น ความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI Literacy พร้อมทั้งการปรับตัวอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิชาชีพผ่านกรณีศึกษา การเป็นพี่เลี้ยง และการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนสำคัญในการสร้างครูต้นแบบที่มีคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนการศึกษาสู่ความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในช่วงปีล่าสุดจนถึงก่อนหน้า แสดงให้เห็นถึงระดับภาวะผู้นำที่อยู่ในระดับมากและมีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน โดยงานวิจัยของพรณา เสาวรส (2563) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มกรุงธนใต้ อยู่ในระดับมาก โดยเน้นการตรวจสอบและทบทวนผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่วนงานวิจัยของอิงอร บัวขจร (2566) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน และงานวิจัยของรัชณี พงษ์สุวรรณ (2566) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากและแตกต่างกันตามระดับการศึกษา รัตติกาล โยธา และคณะ (2567) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากและส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย มีดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูในเครือโรงเรียนมารีวิทยมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม รวมถึงใช้ข้อมูลผลการประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของครูและผู้เรียน
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมให้ครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มสาระ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน
3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู ควรพัฒนาแนวทางสนับสนุนให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาชีพผ่านการเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการเป็นวิทยากรภายในโรงเรียน การดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดระบบพี่เลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายในสถานศึกษา อันเป็นรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืนและมีคุณค่า

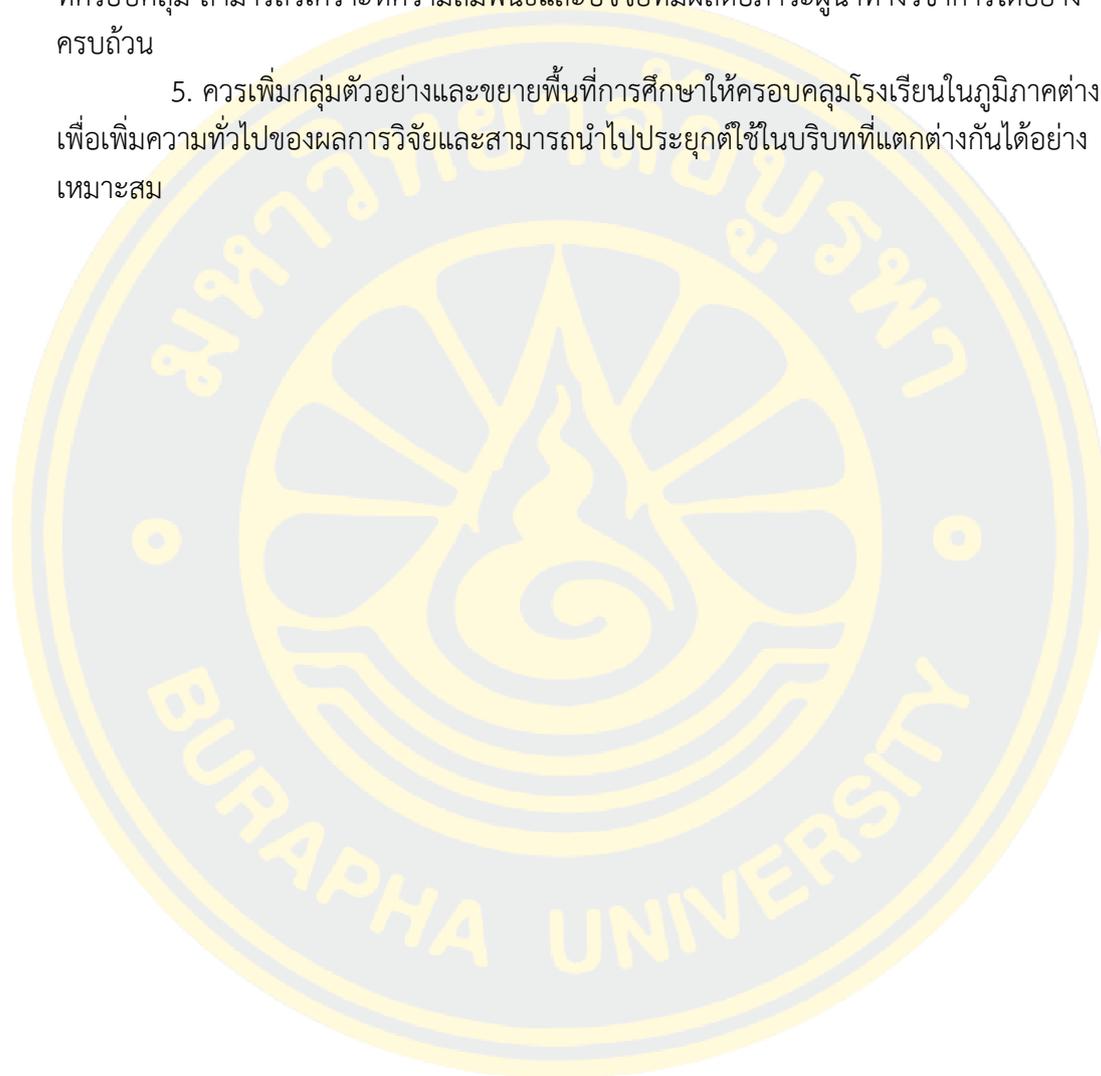
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในรูปแบบและบริบทที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของครูในแต่ละสังกัดหรือระดับการศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการและบริบทของครูแต่ละกลุ่มอย่างแท้จริง
2. ควรขยายการวิจัยไปยังผลกระทบของภาวะผู้นำทางวิชาการต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนในระยะยาว เพื่อให้เห็นภาพรวมของการนำภาวะผู้นำไปใช้จริงและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา

3. ควรศึกษาบทบาทของปัจจัยแวดล้อม เช่น วัฒนธรรมองค์กร การสนับสนุนจากผู้บริหาร และเครือข่ายวิชาชีพที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เพื่อเข้าใจองค์ประกอบที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาภาวะผู้นำ

4. ควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและเชิงปริมาณที่ครอบคลุม สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างครบถ้วน

5. ควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างและขยายพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความทั่วไปของผลการวิจัยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- กรรณิการ์ วีระวงศ์. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ใน สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร
- กัญญาพัชร คำสะอาด. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กัญญารัตน์ แรกรุ่น. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กาญจนา เทพสร. (2563). *การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนระดับชั้น ประถมศึกษา Cluster 3: กลุ่มจังหวัดกาญจนบุรี-จังหวัดราชบุรี-จังหวัดสุพรรณบุรี 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิตติมนต์ อัมพุกานน. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกตอัมพร มียิ่ง. (2560). *ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย*. *สุทธิปริทัศน์*, 31(100), 234-245.
- ขวัญฤดี ปานพิม. (2567). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4*. *วารสารวาทะมหาสวัสดิ์*, 12(3), 120-132.
- จรรยา บุญธรรม. (2567). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1*. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(4), 92-113
- จรรยาภรณ์ มาตาชาติ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการดำเนิน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิรัชญา ทาเทพ. (2568). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ*

- ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิราพร ศรีผาโคตร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยตะวันออกเฉียงเหนือ.
- จิรวรรณ เสาวคนธ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฑาภรณ์ ไปนาน. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ บริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจริญพงษ์ ชมภูงูช. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมี วิจัยรณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชลนิชา ศิลางษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยครู เขตภาคกลาง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม. *Journal of Educational Administration Khon Kaen University*, 13(1), 151-160.
- ณัฐกฤตา ทองจำนงค์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสิทธิมนุษยธรรม*, 24(2), 340-350
- ณัฐพล วรรณศรี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 78-91.
- ดวงชีพ กันทะลือ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาระดับจังหวัด พะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เดชา การรัมย์. (2561). การพัฒนาวิชาชีพครู: แนวทางและการฝึกฝนเพื่อความเป็นครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตุลยา อีร์วีโรจน์. (2562). แนวคิดและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา (น. 89-90). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพล ศศิธร. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(1), 37-49.

- ทรงวุฒิ มงคลดี. (2565). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูวิทยาศาสตร์ตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนขยายโอกาส จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2. การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธัญญ์วรัท ภัทรนันตชัย. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วารสารมณีเชษฐาราม วัฒนภูมิ, 7(6), 62-80.
- ธีรธร สุธีธร. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูยุคใหม่. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 13(24), 54-56.
- ธีรภัทร์ วรคำ. (2565). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล (น. 115-116). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทวัฒน์ ประสันแพงศรี. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอแก่งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วารสารเสียงธรรมจากมหาวิทยาลัย, 10(2), 225-237.
- นพรัตน์ แยมโกสุม. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นริรัตน์ เทศกาล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิสาลักษณ์ จันทอร่าม. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุศรา จันทะคาม. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- เนติ มโนปัญญา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนติศักดิ์ มานะพิมพ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปฐมพร ชาตะรักษ์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- ปภาวรินทร์ สมจิต. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประภัสสร สุภาสอน. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เป็นหนึ่งใน เองสกุล. (2567). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์*. *วารสารมณีเชษฐาราม วัฒนกิจ*, 7(6), 1072-1086.
- พรชิตา จันทะผล. (2568). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรรณนา เสาวรส. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้*. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(1), 1-10.
- พระอนุชา สิริสาโร. (2561). *การพัฒนาวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรา เพ็ชรดี. (2566). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พัชรินทร์ สาริพัฒน์. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, แขนงวิชาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล*

- การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เพ็ญภา พลัฒิม. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 8(2), 86-104.
- ภักวดี รัชชโคตร. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา*, 15(3), 14-26.
- มนตรี จิตจักร. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มนัส ทวีกัน. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เมธี ทวีโชค. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยามิละห์ สุกี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู. *วารสารการศึกษาท้องถิ่น*, 9(1), 45-55.
- รชยา เรือนสอน. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด). วิทยานิพนธ์การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- รพิน โพธิ์จาด. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 13(24), 32-42.
- รัชณี พงษ์สุวรรณ. (2567). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ*, 12(2), 80-90.
- เริงฤทธิ์ คำหมู่. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เรวดี มนตรีพิลา. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

- , มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ลัดถ์ลลิน พงษ์ศักดิ์ขจร. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรวิมล ศรีสวัสดิ์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามทัศนะของครูอำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารราชภัฏ (Rajapark Journal)*, 17(51), 79-91.
- วารุณี ศรีสวัสดิ์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), 761-778.
- วิเชียร กันหาจันทร์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- วิเชียร วรรณภากร. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอมืองจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. การศึกษาผลงานนิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิลาวัลย์ ทองคำ. (2565). การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามวุฒิการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 15(3), 112-123.
- ศราวุธ ทองอากาศ. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศักดิ์พร ทิวัจฉาง. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตเสรีไทย สพม. 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 45(1), 55-68.
- ศัญญาภรณ์ พงษ์ฉนิกุล. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์, ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริชัย สีโสม. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริลักษณ์ บุญเกิด. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. *วารสารวิชาการ*, 7(4), 67-78.
- สมเกียรติ ตุ่นแก้ว. (2562). *ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง*. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมเดช ไสสิน. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สรายุทธ สิมมาจันทร์. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สังวาลย์ สุวรรณ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสงขลา เขต 3*. *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*, 4(1), 100-110.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก (หน้า 1-56)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2566 จาก <http://www.tutor.com/downloads/competency.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานและข้อเสนอแนะเพื่อ การพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุคันทอน สิงพวงเพ็ด. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ สุขภาพ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุชาติ พันธุ์ก้อม. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุชิน ประสานพันธ์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*, 8(2), 15-28.
- สุธามาศ อุซชิน. (2563). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายโรงเรียนที่ 49 สังกัดสำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพจน์ ศรีนุตพงษ์. (2555). *รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สุพจน์ ศรีนุตพงษ์. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 3(2), 105-113.

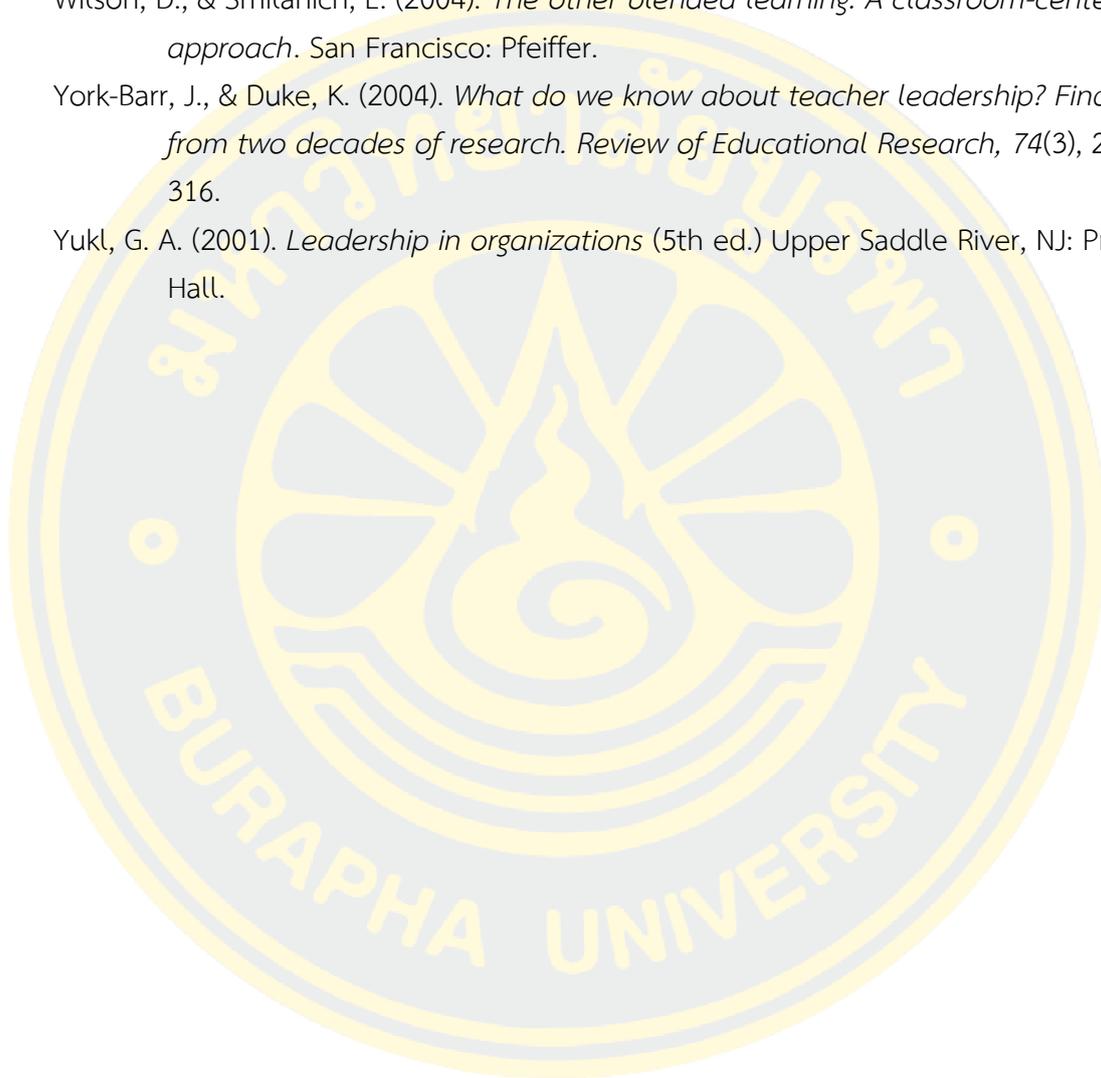
- สุริยาพร นพกรเศรษฐกุล. (2561). ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แสงดาว พูลเพิ่ม. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสงสุรีย์ ทองขาว. (2560). บทบาทครูไทยกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 8(2), 130-144
- หลุขนันท์ แสนกันยา. (2565). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ใหม่ ทুমสี. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *วิจัยพุทธศาสตร์*, 1, 23-37.
- อายนา จินตรา. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อาราดา ปรีกมานนท์. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะใน การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนเอกชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อิงอร บัวขจร. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาภูมิราช วิทยาลัย.
- อิสระ ขอนบุรี. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- Allen, A. M. (2011). *Academic optimism and instructional leadership in urban elementary schools*. Doctoral dissertation, The College of William and Mary.
- Bossert, S. T. (1988). School effects. In N. J. Boyan (Ed.), *Handbook of research on educational administration: A project of the American Educational Research Association* (pp. 197-216). New York, NY: Longman.
- Çetin, M., & Keser, S. (2015). The Teacher Leader in Context of Shared Leadership in Public Schools. *American Journal of Educational Research*, 3(8), 1027-1035. <https://doi.org/10.12691/education-3-8-13>
- Francis, L. A. (2012). *Teacher leadership for the 21st century: Teacher leaders' experiences in supporting the pedagogical practice of academic rigor*. Doctoral dissertation, Fielding Graduate University.
- Gurr, D., & Drysdale, L. (2010). Transformational leadership practices of teacher leaders. *Academic Leadership: The Online Journal*, 2, 299–314.
- Hallinger, P., & Heck, R. H. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: A review of empirical research, 1980-1995. *Educational Administration Quarterly*, 32(1), 5-44.
- Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional leadership. *Theory into Practice*, 42(1), 5–13.
- Hoy, A. W., & Hoy, W. K. (2003). *Instructional leadership: A learning-centered guide*. MA: Allyn & Bacon.
- hulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22.
- Jalapang, I., & Raman, A. (2020). Effect of Instructional Leadership, Principal Efficacy, Teacher Efficacy and School Climate on Students' Academic Achievements. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 9(3), 82.
- Joseph, C. (2013). Integrating school leadership knowledge and practice using multimedia technology: Linking national standards, assessment, and professional development. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 16(1), 43.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Using the balanced scorecard as a strategic management system. *Harvard Business Review*, 74, 75-85.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). *The social psychology of organizations* (Vol. 2, p. 528). New York: wiley.

- Kilag, O. K. T., & Sasan, J. M. (2023). Unpacking the Role of Instructional Leadership in Teacher Professional Development. *Advanced Qualitative Research*, 1(1), 64-73)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 608-610.
- Krug, S. E. (1992). *Instructional leadership: A constructivist perspective*. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), 430-443.
- Lambert, L. (2002). A framework for shared leadership. *Educational Leadership*, 5(9), 37-40.
- Lang, M. L. (2019). Planning for Differentiated Instruction: Instructional Leadership Practices Perceived by Administrators and Teachers in Middle Schools. *Educational Planning*, 26(2), 29-45.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2000). The effects of transformational leadership on organizational conditions and student engagement with school. *Educational Administration Quarterly*, 36(2), 112-141.
<https://doi.org/10.1177/0013161X00362002>
- Manz, C. C., & Sims, H. P., Jr. (2002). *Super leadership: Beyond the myth of heroic leadership*. *Organizational Dynamics*.
- Maponya, J. T. (2020). The instructional leadership role of the school principal on learners' academic achievement. *African Educational Research Journal*, 8(2): 183.
- McKinsey Report. (2007). *How the World's Best-Performing School Systems Come out on Top*. <http://alamin99.wordpress.com/2008/02/22/mckinsey-report/>
- Meredith, C. L. (2014). The relationship of emotional intelligence and transformational leadership behavior in non-profit executive leaders. Unpublished dissertation, Capella University.
- National Institute of Education. (2011). *The competency framework for teachers in the 21st century* (pp. 56-59). Singapore: National Institute of Education.
- Raj, A. (2016). Transformational leadership of school principals and organizational health of primary school teachers in Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 229, 151-157.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.07.124>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.
- Sim, Q. C. (2011). Instructional leadership among principals of secondary schools in

- Malaysia. *International Research Journals*, 2(12), 1784-1800.
- Suranna, K. J., & Moss, D. M. (2002, April). *Exploring teacher leadership in the context of teacher preparation*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, LA.
- Wilson, D., & Smilanich, E. (2004). *The other blended learning: A classroom-centered approach*. San Francisco: Pfeiffer.
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). *What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of research*. *Review of Educational Research*, 74(3), 255-316.
- Yukl, G. A. (2001). *Leadership in organizations* (5th ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา โทร. ๒๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗

ที่ อว ๘๑๓๗/๐๒๙๑

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.พนัส จันทศรีทอง (คณะศึกษาศาสตร์)

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติ
โครงการนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์สูง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย โดยนิตได้ส่งเค้าโครงเล่มงาน
นิพนธ์ (ฉบับย่อ) และเครื่องมือวิจัยไปให้ท่านเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่
หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail: 65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ภัณฑนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา โทร. ๒๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗

ที่ อว ๘๑๓๗/๐๒๕๒

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ญานิกา ลุนราศรี (คณะศึกษาศาสตร์)

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการงานนิพนธ์ เรื่อง “ การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์สูง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย โดยนิสิตได้ส่งเค้าโครงเล่มงานนิพนธ์ (ฉบับย่อ) และเครื่องมือวิจัยไปให้ท่านเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail: 65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

มัทนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว ๘๑๓๗/๓๒๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เรื่อง ขอรเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อมรรัตน์ ศรีพอ ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการงานนิพนธ์ (ฉบับย่อ)
๒. เครื่องมือวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติคำ
โครงการงานนิพนธ์ เรื่อง “ การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ” โดยมี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขอรเรียนเชิญท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์สูง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย โดยนิตได้ส่งคำ
โครงการเล่มงานนิพนธ์ (ฉบับย่อ) และเครื่องมือวิจัยไปให้ท่านเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิตดังรายนาม
ข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail: 65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการ
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการหาคุณภาพจากเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๗๒ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ผันทนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผันทนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยาสัตหีบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยาสัตหีบ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการหาคุณภาพจากเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๔๙ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการหาคุณภาพจากเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๙๓ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

มัทนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยาระยอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการหาคุณภาพจากเครื่องมือวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๓๔ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อนิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสียุภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสียุภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการเก็บข้อมูลการเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตดังรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๗๒ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อ นิสิตดังรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสิโยภาส

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยาสัตหีบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทยาสัตหีบ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการเก็บข้อมูลการเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตดังรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๔๙ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อ นิสิตดังรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ฉันทนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยบ่อวิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงการงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามกนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการเก็บข้อมูลการเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตตั้งรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๙๓ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อ นิสิตตั้งรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ที่ อว ๘๑๓๗/๑๒๘๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมารีวิทยาระยอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารรับรองจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๕๙๒๐๔๔๔ นิสิตหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ แบบไม่เต็มเวลา แผน ข ได้รับอนุมัติเค้าโครงงาน
นิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.
สุเมธ งามนก เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ และเสนอ
โรงเรียนท่านในการเก็บข้อมูลการเพื่อดำเนินการวิจัยนั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา จึงขออนุญาตให้นิสิตดังรายนามข้างต้น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน จำนวน ๓๔ คน ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม - ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๖๘ ทั้งนี้ สามารถติดต่อ นิสิตดังรายนามข้างต้นได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๙๘๗๘๑๒๗ หรือที่ E-mail:
65920444@go.buu.ac.th

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ภัณฑนา รังสิโยภาส
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัณฑนา รังสิโยภาส)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
โทร ๐๓๘ ๑๐๒ ๗๐๐ ต่อ ๗๐๕, ๗๐๗
E-mail: grd.buu@go.buu.ac.th

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู
2. ขอความกรุณาโปรดตอบข้อคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลในการตอบกลับแบบสอบถามจะเป็นความลับ
3. การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การงานที่ท่านพึงได้รับต่อไป

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 ข้อ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน จำนวน 11 ข้อ และ3) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู จำนวน 14 ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย อย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง)

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. วุฒิการศึกษา
 - ปริญญาตรี
 - สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์การทำงาน
 - ต่ำกว่า 5 ปี
 - 5 – 10 ปี
 - มากกว่า 10 ปี
4. สาขาโรงเรียนในเครือมารีวิทย์
 - โรงเรียนมารีวิทย์
 - โรงเรียนมารีวิทย์สัตหีบ
 - โรงเรียนมารีวิทย์บ่อวิน
 - โรงเรียนมารีวิทย์ระยอง

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือโรงเรียนมารีวิทย์ ในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด (โปรดตอบแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้					
1. ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ					
2. ครูออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและรูปแบบของผู้เรียน					
3. ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน					
4. ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน					
5. ครูใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน					
6. ครูปรับปรุงการสอนตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เรียน					
7. ครูจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในผู้เรียน					
8. ครูประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน					
9. ครูใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง					
10. ครูมุ่งเน้นการวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน					
11. ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา					
12. ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน					
ด้านการพัฒนาผู้เรียน					
13. ครูให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในผู้เรียน					
14. ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและการดูแลสุขภาพของผู้เรียน					
15. ครูจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความหลากหลายและความแตกต่างของผู้เรียน					
16. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่มในการเรียนรู้					
17. ครูสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่สำคัญของผู้เรียน					
18. ครูใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน					
19. ครูประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหา					

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	5	4	3	2	1
อย่างมีประสิทธิภาพ					
20. ครูจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหา					
21. ครูสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบอิสระและประยุกต์ใช้ความรู้					
22. ครูสร้างความสนุกสนานและความสุขในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้					
23. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการจัดการปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์					
ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู					
24. ครูมุ่งมั่นพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง					
25. ครูมีวิสัยทัศน์และความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในทางการศึกษา					
26. ครูพัฒนาตนเองผ่านการศึกษา อบรม และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					
27. ครูประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
28. ครูส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงาน					
29. ครูเป็นผู้นำในการส่งเสริมและการพัฒนาวิชาชีพของเพื่อนครู					
30. ครูได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพ					
31. ครูมีบทบาทในเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู					
32. ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนการสอน					
33. ครูประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง					
34. ครูจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
35. ครูแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน					
36. ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน					
37. ครูเป็นต้นแบบในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน					

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ผู้วิจัย นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

นิสิตมหาบัณฑิต

หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต

สาขา การบริหารการศึกษา

ภาควิชา การบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง ประสพการณ์ทำงาน

สถานที่/หน่วยงาน จังหวัด

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

สถานที่สัมภาษณ์ เริ่มสัมภาษณ์เวลา

ผู้สัมภาษณ์ นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร

1. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครูอย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในเครือข่ายโรงเรียนมารีวิทย์	ความคิดเห็น			รวม	IOC	ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้							
1	ครูมีการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
2	ครูออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	ครูใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	ครูจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	ครูมีการวางแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	ครูปรับปรุงการสอนตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	ครูใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการสร้างสรรค์ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	ครูจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในผู้เรียน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
9	ครูประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรและลักษณะของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	ครูใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการสอนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	ครูมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	ครูส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
13	ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้แบบทีมในผู้เรียน	+1	0	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
14	ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในเครือโรงเรียนมารีวิทย	ความคิดเห็น			รวม	IOC	ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู							
1	ครูมีความตั้งใจพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	ครูมีวิสัยทัศน์และความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	ครูพัฒนาวิชาชีพผ่านการศึกษา อบรม และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
4	ครูประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	ครูส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการพัฒนาวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	ครูสามารถเป็นผู้นำในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของเพื่อนครู	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	ครูได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	ครูมีบทบาทในเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนการสอน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
10	ครูประเมินผลการปฏิบัติงานและพัฒนาทักษะวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	ครูจัดการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
12	ครูปรับปรุงการเรียนการสอนตามผลการประเมินและข้อเสนอแนะ	+1	0	0	1	0.33	ใช้ไม่ได้
13	ครูแบ่งปันความรู้และประสบการณ์เพื่อพัฒนาครูและการเรียนการสอน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
14	ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
15	ครูมีบทบาทเป็นต้นแบบในการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในเครือข่ายโรงเรียน
มารีวิทย

ข้อ	(r)	ข้อ	(r)
1. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้		2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน (ต่อ)	
ข้อ 1	0.42	ข้อ 20	0.68
ข้อ 2	0.49	ข้อ 21	0.71
ข้อ 3	0.45	ข้อ 22	0.55
ข้อ 4	0.56	ข้อ 23	0.58
ข้อ 5	0.49		
ข้อ 6	0.43	3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพครู	
ข้อ 7	0.50	ข้อ 24	0.53
ข้อ 8	0.56	ข้อ 25	0.57
ข้อ 9	0.41	ข้อ 26	0.51
ข้อ 10	0.52	ข้อ 27	0.53
ข้อ 11	0.71	ข้อ 28	0.70
ข้อ 12	0.42	ข้อ 29	0.58
2. ด้านการพัฒนาผู้เรียน		ข้อ 30	0.62
ข้อ 13	0.22	ข้อ 31	0.67
ข้อ 14	0.57	ข้อ 32	0.67
ข้อ 15	0.40	ข้อ 33	0.76
ข้อ 16	0.65	ข้อ 34	0.75
ข้อ 17	0.53	ข้อ 35	0.61
ข้อ 18	0.56	ข้อ 36	0.39
ข้อ 19	0.57	ข้อ 37	0.49

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .94

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวดวงใจ สุขพันธุ์ถาวร
วัน เดือน ปี เกิด	22 พฤษภาคม 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	124/6 หมู่ 3 ต.ป่อวิน อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20230
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมารีวิทยูป่อวิน
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สาขา วิทยาศาสตร์กายภาพ-ชีวภาพ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2568 ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา